

T. C.  
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE  
MÜZE ALIŞKANLIKLARI (GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)

SECONDARY SCHOOL STUDENTS' HABITS OF VISITING  
MUSEUMS FOR THE SOCIAL SCIENCES COURSE (IN THE CASE  
OF GİRESUN PROVINCE)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSA KARAKAYA

DANIŞMAN




YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZMENLİ

GİRESUN-2015

### JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 05.06.2015 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İsa KARAKAYA'nın "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Alışkanlıkları (Giresun İli Örneği)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 12.06.2015 tarihinde, saat 14:00'te jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ	
Üye	Doç. Dr. Aykut Emre BOZDOĞAN	
Üye	Yrd. Doç. Dr. Osman Kubilay GÜL	

ONAY

12 / 06 /2015

Doç. Dr. Sedat MADEN

Enstitü Müdürü

## **YEMİN METNİ**

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Alışkanlıkları (Giresun Üniversitesi Örneği)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12.06.2015

İsa KARAKAYA

## ÖNSÖZ

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanılma durumunu ve okulların müzelerle ilgili rehberlik etme durumunu belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları varsayımlar, tanımlar ve kısaltmalara; ikinci bölümde ilgili alanyazına; üçüncü bölümde yöntemle ilgili bilgilere; dördüncü bölümde bulgulara; beşinci bölümde ise elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışmanın yapılmasında bana yol gösteren, yönlendiren bilgi ve tecrübesiyle çalışmamın her aşamasında yardımlarını hiç esirgemeyen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özmenli'ye, bilgilerinden çokça yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Aykut Emre BOZDOĞAN'a ve Yrd. Doç. Osman Kubilay GÜL'e teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmalarım her aşamasında bana hiçbir şekilde desteklerini hiç esirgemeyen çok kıymetli aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

**İsa KARAKAYA**

**GİRESUN-2015**

**ÖZET****ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE MÜZE  
ALİŞKANLIKLARI (GİRESUN İLİ ÖRNEĞİ)**

KARAKAYA, İsa

Giresun Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ

2015

Müzecilik alanında meydana gelen gelişmelerin bir sonucu olarak müzeler klasik işlevleri olan toplama, belgeleme, koruma ve sergileme işlevlerinin yanında eğitim işlevini de etkili bir şekilde yerine getirmeye başladıkları görülmektedir.

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanıp yararlanmadıklarını, yararlanıyorsa ne oranda yararlandıklarını ve okullarının öğrencilere müzelerle ilgili rehberlik yapma durumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma, genel taramamodelinde gerçekleştirilmiş olup veriler araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Giresun ilindeki ortaokullar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Giresun il merkezi, ilçeler ve köylerde bulunan 22 okulda öğrenimlerini sürdüren toplam 1224 tane 5., 6. ve 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şöyledir: Araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde, gerçek müzelerden ve sanal müzelerden yararlananların oranının düşük olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarında cinsiyet ve sınıf değişkeni bakımından aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Okulların müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Okulların müzelere gezi düzenleme ve müzeler haftasında müzelerle yönelik etkinlik düzenleme durumlarında ise okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Müze, Sanal Müze, Müze ile Eğitim, Ortaokul, Sosyal Bilgiler

**ABSTRACT**

SECONDARY SCHOOL STUDENTS' HABITS OF VISITING MUSEUMS FOR  
THE SOCIAL SCIENCES COURSE (IN THE CASE OF GİRESUN PROVINCE)

KARAKAYA, İsa

Giresun University

Institute of Social Sciences

Department of Primary Education, Master's Degree Thesis

Supervisor: Asst. Assoc. Dr. Mehmet ÖZMENLİ

2015

As a result of the developments in the area of museums, it is seen that museums have started to have educational functions in addition to their conventional functions like collection, documentation, protection and exhibition.

This study has been carried out in order to determine whether secondary school students make use of museums for their social sciences courses and if they do, to what extent they make use of museums, and to determine whether the schools provide guidance in terms of museums to the students. The study has been conducted through survey method and the data has been collected via a questionnaire developed by the researcher. The population of the research consists of the secondary schools in Giresun. The sample of the research consists of 1224 students in 5<sup>th</sup>, 6<sup>th</sup> and 7<sup>th</sup> grades from 43 schools that are found in the city center of Giresun, in its districts and villages. The general results arrived at through this study are as following: The students of social studies who participated in the study of those who benefit from the real museum and virtual museum is found to be low. It was determined that no significant difference between participants in terms of gender and class variable who benefit from a museum in social studies. There isn't a significant difference compared to the variable of settlement of the school's informative introduction to museum. Schools activities for museums and sightseeing arrangements at museums week has been identified as a significant difference compared to the variables of school settlement.

**Keywords:** Museum, Virtual Museum, Education with Museum, Secondary School, Social Science Course.

## İÇİNDEKİLER

<b>ÖNSÖZ</b> .....	<b>I</b>
<b>ÖZET</b> .....	<b>II</b>
<b>ABSTRACT</b> .....	<b>III</b>
<b>İÇİNDEKİLER</b> .....	<b>IV</b>
<b>SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ</b> .....	<b>VII</b>
<b>TABLolar DİZİNİ</b> .....	<b>VIII</b>
<b>BİRİNCİ BÖLÜM</b> .....	<b>1</b>
<b>1. GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
1.1. Problem Durumu .....	1
1.2. Araştırmanın Amacı .....	2
1.3. Araştırmanın Önemi .....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Varsayımlar .....	5
1.6. Tanımlar .....	5
<b>İKİNCİ BÖLÜM</b> .....	<b>7</b>
<b>2. İLGİLİ ALAN YAZIN</b> .....	<b>7</b>
2.1. MÜZE TANIMLARI .....	7
2.2. MÜZELERİN İŞLEVLERİ.....	8
2.2.1. Toplama İşlevi .....	8
2.2.2. Koruma İşlevi .....	9
2.2.3. Sergileme İşlevi .....	9
2.2.4. Belgeleme İşlevi .....	10
2.2.5. Eğitim İşlevi.....	10
2.3. MÜZE TÜRLERİ.....	11
2.3.1. Koleksiyonlarına Göre Müzeler: .....	12
2.3.2. Bağlı Olduğu İdari Birime Göre Müzeler:.....	12
2.3.3. Hizmet Ettikleri Bölgeye Müzeler .....	12
2.3.4. Hitap Ettikleri Kitleye Göre Müzeler .....	13
2.3.5. Koleksiyonlarını Sergileme Yöntemlerine Göre Müzeler .....	13
2.4. MÜZECİLİĞİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	13
2.4.1. Dünya’ da Müzeciliğin Tarihi Gelişimi.....	13

2.4.2. Türkiye’ de Müzeciliğin Tarihi Gelişimi.....	17
2.5. MÜZE İLE EĞİTİM .....	21
2.6. SANAL MÜZE .....	26
2.6.1. Sanal Müze Tanımları.....	26
2.6.2. Sanal Müze Türleri .....	27
2.6.3. Sanal Müzelerin Yararları.....	28
2.7. SOSYAL BİLGİLER MÜZE İLİŞKİSİ.....	31
2.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	34
2.8.1. Sosyal Bilgiler Alanında Yapılan Araştırmalar .....	34
2.8.2. Diğer Alanlarda Yapılan Çalışmalar.....	38
<b>ÜÇÜNCÜ BÖLÜM .....</b>	<b>43</b>
<b>3. YÖNTEM.....</b>	<b>43</b>
3.1 Araştırma Modeli .....	43
3.2 Evren .....	43
3.3 Örneklem .....	43
3.4. Verileri Toplama Teknikleri.....	45
3.5. Verilerin Analizi.....	45
<b>IV. BÖLÜM .....</b>	<b>46</b>
<b>4. BULGULAR .....</b>	<b>46</b>
4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine ve Müzelere İlgi Duyma Durumlarına Yönelik Görüşleri.....	46
4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Müzeleri Kullanma Durumlarına Yönelik Görüşleri.....	47
4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Okullarının Müzeler ile İlgili Rehberlik Etme Durumlarına Yönelik Görüşleri.....	53
4.4. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanma Durumlarına Yönelik Görüşleri.....	54
4.5. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanma Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular ....	57
4.6. Ortaokulların Müzelerle İlgili Rehberlik Yapma Durumlarının Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkeni Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular .....	61
<b>BEŞİNCİ BÖLÜM.....</b>	<b>63</b>
<b>5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER .....</b>	<b>63</b>
5.1. Sonuçlar.....	63
5.2. Öneriler.....	67



<b>KAYNAKÇA</b> .....	<b>69</b>
<b>EKLER</b> .....	<b>81</b>
Ek 1: Anket Formu .....	81
Ek 2: Araştırma İzin Formları .....	84
<b>ÖZGEÇMİŞ</b> .....	<b>86</b>

## SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

**ICOM:** International Council of Museums(Uluslar Arası Müzeler Konseyi)

**TDK:** Türk Dil Kurumu

**f:** Frekans

**%:** Yüzde

**$\lambda^2$ :** Ki-Kare

## TABLOLAR DİZİNİ

<b>Tablo 2.7.</b> Sosyal Bilgiler öğrenme alanları ile ilişkilendirilen bazı müzeleri gösteren tablo.....	33
<b>3.3.1.</b> Araştırma kapsamındaki ortaokulların bulunduğu yerleşim birimlerine göre dağılımını gösteren tablo.....	44
<b>Tablo 3.3.2.</b> Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin demografik özelliklerini gösteren Tablo.....	44
<b>Tablo 4.1.1.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilgi duyma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	46
<b>Tablo 4.1.2.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzelere ilgi duyma durumlarının yüzde ve frekans dağılımı.....	46
<b>Tablo 4.2.1.</b> Ortaokul öğrencilerinin daha önce müze ziyareti yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	47
<b>Tablo 4.2.2.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzeye kiminle gittiklerinin yüzde ve frekans dağılımları.....	47
<b>Tablo 4.2.3.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzelere ne sıklıkla gittiklerinin yüzde ve frekans dağılımları.....	48
<b>Tablo 4.2.4.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzeye gidiş amaçlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	48
<b>Tablo 4.2.5.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzelere gidememe nedenlerinin yüzde ve frekans dağılımları.....	49
<b>Tablo 4.2.6.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edinme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	50
<b>Tablo 4.2.7.</b> Ortaokul öğrencilerinin müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgiyi edindikleri yerlerin yüzde ve frekans dağılımları.....	50

<b>Tablo 4.2.8.</b> Ortaokul öğrencilerinin sanal müzeler hakkında bilgiye sahip olma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	51
<b>Tablo 4.2.9.</b> Ortaokul öğrencilerinin sanal müze ziyareti yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	51
<b>Tablo 4.2.10.</b> Ortaokul öğrencilerinin ziyaret ettikleri sanal müzeler.....	52
<b>Tablo 4.3.1.</b> Okulların müzelere gezi düzenleme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	53
<b>Tablo 4.3.2.</b> Okulların müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	53
<b>Tablo 4.3.3.</b> Okulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenleme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	54
<b>Tablo 4.4.1.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	54
<b>Tablo 4.4.2.</b> Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapılış amaçlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	55
<b>Tablo 4.4.3.</b> Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapıldığı yerlerin yüzde ve frekans dağılımları.....	55
<b>Tablo 4.4.4.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları.....	56
<b>Tablo 4.5.1.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının cinsiyet değişkeni açısından dağılımı.....	57
<b>Tablo 4.5.2.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının sınıf düzeyi değişkeni açısından dağılımı.....	58
<b>Tablo 4.5.3.</b> Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından dağılımı.....	59

<b>Tablo 4.6.1.</b> Ortaokul öğrencilerinin okullarının müzelerle ilgili rehberlik yapma durumlarının okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından dağılımı.....	61
--	----

# BİRİNCİ BÖLÜM

## 1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımları, ile tanımlara yer verilmiştir.

### 1.1. Problem Durumu

Dünyada bütün alanlarda meydana gelen hızlı değişimler ülkeler üzerinde sosyal, ekonomik, politik ve kültürel alanlarda derin bir etki bırakmaktadır. Çağdaş ülkeler bu etki karşısında sağlıklı ve istendik yönde bir toplumsal gelişme meydana getirebilmek için formal eğitim sistemlerini ve eğitim programlarını toplumsal hedeflere ve ihtiyaçlara göre yeniden düzenlemektedirler (Kayıkçı ve Sabancı, 2009, 240).

Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 2003 yılında başlayarak ilköğretim programlarını yeni bir anlayışla geliştirmek için çalışmalar başlatmıştır. Bu çalışmalar neticesinde geliştirilen yeni programlar 2004-2005 öğretim yılında belirlenen pilot okullarda uygulanmış ve 2005-2006 öğretim yılında tüm Türkiye’de uygulamaya geçilmiştir. Yeni bir anlayışla geliştirilen bu programlar arasında Sosyal Bilgiler Programı da yerini almıştır. Geliştirilen bu programda yer alan Sosyal Bilgiler programı diğer ilköğretim programları gibi yapılandırmacılık yaklaşımı esas alınarak oluşturulmuştur (Özdemir, 2014, 19-33).

Yapılandırmacı yaklaşım öğrenmenin, bireyin yeni bilgilerini var olan bilgileriyle ilişkilendirmesi sonucu meydana geldiğini savunur ve bu yaklaşıma göre öğrenciler öğrenme sürecine aktif olarak bireylerdir (Balım, Kesercioğlu, Evrekli, İnel, 2009, 84; Akt.Balım vd., 2009, 57).

Yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak Sosyal Bilgiler öğretiminde, özellikle de tarih konularının öğretiminde, öğrencilerin belli bilgileri ezberlemesi değil, “tarihsel anlama” ve “tarihsel düşünme” becerilerinin geliştirilmesi amaçlanır. Öğrencilerin bu amaçlara ulaşmasında katkıda bulunacak alternatif öğrenme ortamlarından birisi de müzelerdir. Müzeler, bünyelerinde bulundurdukları somut nesnelere ile alternatif öğrenme ortamı sağlayarak yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasına elverişli bir ortam hazırlar (Yılmaz ve Şeker, 2011, 22).

2005 öğretim programı incelendiğinde müzelere daha fazla önem verildiği görülmektedir. 24 Ocak 2008’de Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, müzelerin etkili bir şekilde kullanılması konusunu ele almış ve ilköğretimde pek çok dersin öğretim programları ile müzelerin ilişkilendirildiği “Müze ile Eğitim” programını yayımlamıştır. Yayımlanan programın açıklama kısmında ise öğretmenlere müze ve tarihi mekanlara inceleme gezilerinin yapılması yönünde tavsiyelerde bulunulmuştur. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı’nın açıklamalar kısmı dikkatle incelendiğinde ise, öğretmenlerin otantik gezi düzenleyemediği durumlarda, sınıf içinde müzelere ve tarihi mekanlara sanal alan gezileri yapmaları tavsiye edilmektedir (Ata, 2013, 344-345).

Yukarıdaki bilgiler ışığında yapılan araştırmanın problem cümlesi ise şu şekilde belirlenmiştir: “Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumları ile öğrenimlerini gördükleri okulların onlara müzelerle ilgili rehberlik etme durumları hakkında görüşleri nelerdir?”

## **1.2. Araştırmanın Amacı**

Günümüzde öğretim faaliyetinin, sınıflarda yalnızca öğretmen anlatısına dayalı olarak tekdüze bir şekilde gerçekleştirilmesinin öğrenme için yetersiz olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu şekilde gerçekleştirilen bir öğretim, öğrenme ortamında öğrenciyi pasif hale getirmekte bununla birlikte böyle bir öğrenme faaliyeti, öğrenenin daha az duyu organına hitap ederek öğrenilenlerin kalıcılığının azalmasına da neden olabilmektedir. Oysaki öğretim sürecinde mümkün olduğunca daha fazla duyu organına hitap edilmeli ve böylece eğitim-öğretim süreci zenginleştirilmelidir.

İnsanların okuduklarının %10’unu, işittiklerinin %20’sini, gördüklerinin %30’unu, görüp işittiklerinin %50’sini, söylediklerinin %70’ini, yapıp söylediklerinin de %90’ını hatırladıklarını (Yalın, 2010, 82) göz önünde bulundurursak eğitim-öğretim ortamının zenginleştirilmesinin ve daha fazla duyu organının işe koşularak öğrenmenin gerçekleştirilmesinin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

İyi organize edilmiş bir müze gezisinin öğrencilere zengin bir öğrenme ortamı sağlayarak öğrenilenlerin kalıcılığını artırmasına yardımcı olabileceğini söylemek mümkündür. Fakat eğitim-öğretim sürecinde müze gezilerinden etkili bir şekilde

faaydalanılabılması için birtakım şartların da yerine getirilmesi gerekmektedir. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

- Öğretmenin müze ile eğitim konusunda gerekli bilgi ve beceri donanımına sahip olması,
- Gezilerin amaca uygun bir şekilde yapılması,
- Gezi öncesi iyi bir planlamanın yapılması,
- Müze gezisi sonrası değerlendirme etkinliklerine yer verilmesi.

Müze gezisinde dikkat edilmesi gereken hususlar daha da artırılabilir; ancak müze gezileri ile ilgili uyulması gereken bu kuralların göz ardı edilmesi durumunda ise müze gezilerinden yeteri kadar yararlanılamayacağını da unutmamak gerekir.

Yaptığımız bu çalışmanın amacı; ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanıp yararlanmadıklarını, yararlanıyorsa ne ölçüde yararlandıklarını ve okullarının öğrencilere müzeler konusunda rehberlik etme durumlarının ne olduğunu tespit etmektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ve müzelere ilgi duyma durumları nedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin daha önce müze ziyareti yapma durumları nedir?
3. Daha önce müzeye giden ortaokul öğrencileri müzeye kimlerle gitmişlerdir?
4. Ortaokul öğrencileri müzelere ne sıklıkla gitmektedirler?
5. Ortaokul öğrencilerinin müzeye gidiş amaçları nedir?
6. Ortaokul öğrencilerinin müzeye gidememe nedenleri nelerdir?
7. Ortaokul öğrencileri eğitim hayatında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edinmişler midir?
8. Ortaokul öğrencileri müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgiyi hangi kaynaklardan edinmişlerdir?
9. Ortaokul öğrencileri sanal müzeler hakkında bilgiye sahipler midir?
10. Ortaokul öğrencileri daha önce sanal müze ziyareti yapmışlar mıdır?
11. Ortaokul öğrencileri daha önce hangi sanal müzelere ziyaret gerçekleştirmişlerdir?
12. Okulların müzelere gezi düzenleme durumları nelerdir?



13. Okullar öğrencilerine müzelerle ilgili bilgilendirme yapmakta mıdır?
14. Okullar müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlemekte midir?
15. Ortaokul öğrencileri Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanmakta mıdır?
16. Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle yapılan etkinlikleri ne amaçla yapmışlardır?
17. Ortaokul öğrencileri müzelerle ilgili yaptıkları etkinlikleri nerelerde yapmışlardır?
18. Ortaokul öğrencileri Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne sıklıkla yararlanmaktadır?
19. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyleri ve okulun buldukları yerleşim birimlerine göre Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumları açısından aralarında bir fark var mıdır?
20. Ortaokulların, buldukları yerleşim birimlerine göre öğrencilere müzelerle ilgili rehberlik yapma durumları bakımından aralarında bir farklılık var mıdır?

### **1.3. Araştırmanın Önemi**

Koleksiyonlarındaki eserler bakımından pek çok dersin içeriği ile ilişki kurulabilmesine imkan sağlayan müzeler aynı zamanda etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilebileceği mekanlar olma özelliğini de taşımaktadırlar. Eğitim bilimlerinde meydana gelen gelişmelere bağlı olarak öğrenenin, eğitim-öğretim sürecine aktif katılımının önemi artmıştır. Müzeler öğretim sürecinde öğrenme etkinliklerini zenginleştirici bir rol üstlenerek öğrenenin öğrenme sürecine aktif olarak katılmasına yardımcı olur. Bu nedenle eğitim-öğretim sürecinde müzelerin önemi ihmal edilmemeli ve imkanlar ölçüsünde eğitim-öğretim sürecinde müzelerden faydalanılmalıdır.

Sosyal Bilgiler dersinde özellikle de tarih konularının anlatımında büyük sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başında da soyut tarih konularının anlatım yöntemiyle tekdüze bir şekilde işlenmesine bağlı olarak dersin sıkıcı bir hal alması geldiği söylenebilir. Müzeler bünyelerinde bulundurdukları tarihin somut kanıtları olan nesnelere ile tarih konularının anlaşılmasında önemli bir rol oynar. Aynı zamanda müzeler Sosyal Bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan gözlem

becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, empati becerisi gibi bir takım becerilerin kazanılmasında da etkili olabilir.

Bu kapsamda ele aldığımızda yapılan bu çalışma Giresun ilindeki ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

#### 1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma Giresun il merkezi, ilçeleri ve köylerindeki ortaokullarda öğrenimlerini gören toplam 1224 öğrenci ile sınırlıdır.

#### 1.5. Varsayımlar

Bu araştırma aşağıdaki varsayımlara dayalı olarak yapılmıştır.

- Araştırmada ortaokul öğrencilerinin uygulanan anketi cevaplarırken görüşlerini objektif ve samimi bir şekilde belirttikleri varsayılmıştır.
- Uygulanan anket formu ile toplanan verilerin gerçek durumu yansıttığı varsayılmıştır.

#### 1.6. Tanımlar

**Müze:** Sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda; geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini bünyesinde barındıran; görerek, işiterek, uygulama yaparak hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği; halka açık heyecan verici öğrenme mekanlarıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, 68).

**Eğitim:** Bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istendik davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel, 2009, 6).

**Müze Eğitimi:** Her yaş grubundaki bireylerin öğrenmesi için birincil kaynaklardan faydalanmasına imkan veren; görerek, inceleyerek, hatta dokunarak öğrenmeyi sağlayan; eğlendirerek, heyecanlandırarak öğrenmeye istekliliği arttıran; duygusal yaşantılar sağlayan; geçmiş ve gelecek arasında köprü kuran; sadece müze içerisinde değil aynı zamanda müze dışında da eğitsel amaçlı birçok etkinlik imkanı sunan bir eğitim olgusudur (Mercin, 2006, 17).

**Sanal:** Gerçekte yeri olmayıp zihinde tasarlanan (TDK).

**Sanal Müze:** Fiziksel olarak bir bütünlük içinde bulunmayan fakat benzer özellikler taşıyan sayısallaştırılmış koleksiyonu, yapay bir ortamda erişime sunarken

ziyaretçisine gerçek müze deneyiminde olan sınırları yıkmasına olanak veren uygulamadır (Çolak, 2011, 311-312).

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. İLGİLİ ALAN YAZIN

#### 2.1. MÜZE TANIMLARI

Literatür incelendiğinde geçmişte yaşamış insan toplulukları tarafından meydana getirilen kültür eserlerini bünyelerinde barındırarak bir bakıma toplumların hafızası olarak nitelendirilebilecek müzelerin çeşitli tanımları bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazıları incelenecek olursa:

Müze-i Hümayun veya Müzehane-i Hümayun denilen Osmanlı İmparatorluk Müzesi'nin Osman Hamdi Bey'den sonraki müdürü Halil Edhem Bey müzeyi şu şekilde tanımlar: İlim, fen ve sanatların her şubesine mahsus eserler ve eşyadan oluşan koleksiyonların sergilendiği ve korunduğu binalara müze denir (Gerçek, 1999, 10).

Müze sanatsal, kültürel, tarihsel veya bilimsel ürünlerin devamlı bir biçimde sergilenmesi amacıyla yapılan veya kendisi bu özellikleri nedeniyle halka açık tutulan yapıdır (Sözen ve Tanyeli, 2014, 218-219).

Allan göre ise müze, eşya koleksiyonlarını, üzerinde araştırma yapma ve zevk alma amacıyla yerleştirmek için düşünülmüş binadır (Allan, 1963, 5).

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde müzelerin daha çok toplanan eserlerin sergilendiği ve korunduğu bir bina olma özelliğinin vurgulandığı görülmektedir. Bununla birlikte müzecilik alanındaki gelişmelere bağlı olarak müzelere daha fazla misyon yüklenmiş ve müzelerin farklı yönlerini de içeren tanımlar yapılmıştır. Yapılan çağdaş anlamdaki müze tanımlarına bakacak olursak:

Uluslar arası Müzeler Konseyi (ICOM)'nin 5 Eylül 1989 tarihinde Hollanda'da toplanan 16. Genel Kurulu'nda benimsenen ve 7 Temmuz 1995'te Norveç'te toplanmış olan 18. Genel Kurul'da yeniden düzenlenerek kabul edilen çağdaş anlamıyla müzeler: Toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırma yapan, toplayan, muhafaza eden, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma amacıyla sergileyen, kar düşüncesinden bağımsız, devamlılığı olan kurumlar, olarak tanımlanmaktadır (Madran, 1999, 6).

Akurgal ise müzeyi şöyle tanımlamıştır: Müze; tarih öncesi dönemlere ve tarih devletlerine ait kültür varlıklarını tespit eden, koruyan, sergileyen; bu kültür varlıkları üzerinde araştırmalar yapan ve bu araştırmalarının sonuçlarını yayımlayan; halkın doğa ve kültür varlıkları konusundaki ilgisini ve sanat zevkini yükselten; kaybolmaya başlayan geleneksel kültürü yabancı kültürlerle karşı koruyan; devamlı faaliyet gösteren bir kültür, bilim ve eğitim kurumudur (Akt. Özkesici, 2009, 13).

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan “Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği”nde müzenin tanımı şöyle yapılmaktadır: Müze, kültür varlıklarını saptayan, bilimsel yöntemlerle açığa çıkaran, değerlendiren, koruyan, tanıtan, sergileyen ve bunlar üzerinde inceleme yapan, halkın kültür ve tabiat varlıkları konusundaki eğitimini ve estetik zevkini yükselten, dünya görüşünü geliştirmede etkili olan sürekli kuruluştur (<http://www.kultur.gov.tr/>, 1990).

Yukarıdaki tanımlar incelendiğinde müzelerin birbirinden farklı işlevleri olduğu görülmektedir. Bu işlevlere değinmek yerinde olacaktır.

## **2.2. MÜZELERİN İŞLEVLERİ**

Müzelerin işlevleri oldukça geniş olmasına rağmen bu kurumların hepsinin ortak amacını; toplama, koruma (bakım-onarım), belgeleme, sergileme ve eğitim olarak sıralayabiliriz (Buyurgan ve Mercin, 2010, 63).

### **2.2.1. Toplama İşlevi**

Müzeler geçmişte olduğu gibi bugün de temel görevleri arasında bulunan toplama işlevine geliştirdikleri politika ve programlarına uygun olarak devam etmektedirler (Kayaalp, 2008, 9). Müzelerin eserleri aynı çatı altında bulundurma isteği, onların zamanda ve mekanda dağınık halde bulunan birtakım objeleri bir araya getirmek suretiyle onların, kolaylıkla izlenmesini sağlama amacından kaynaklanmaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2010, 64). Müzeler, işlevsel amaçlarından biri olan toplama görevini çeşitli şekillerde yerine getirmektedirler (Turanlı, 2012, 16). Koleksiyonlar; bağış, zor alım, satın alma veya kazılar sonucu getirilen eserlerle geliştirilir (Çoruhlu, 1997, 59). Müzeler toplama görevini yerine getirirken bünyesine kattıkları eserlerin müzenin genel yapısını bozmayacak nitelikte olmasına çok dikkat etmelidirler. Bununla birlikte toplama işlemi gerçekleştirilirken eserlerin nitelikleri

ile beraber nicelikleri ve yaşam süreleri de dikkate alınmalıdır (Mercin Levent , 2002, 44-45).

### **2.2.2. Koruma İşlevi**

Koruma; müzelerde bulunan eserlerin sergilenme ya da depolanma koşulları altında ömürlerinin uzatılması için alınan önlemlerin tamamıdır (Akt. Demir, 2001, 6). Eserlerin korunması müzenin en zor görevlerinden biridir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, 88). Çünkü asırlar önce yapılmış olan bu nesnelere gerek iklim gerekse de kimyasal özellikler dolayısıyla bozulmaya yüz tutmaktadırlar (Turanlı, 2012, 17). Koruma yani konservasyonun amacı gerekli tedavileri uygulayarak bozulmayı eğer mümkünse durdurmak ya da yavaşlatmak ve böylelikle eserin ömrünü uzatmaktır (Yücel ve Kantarcıoğlu, 1997, 1).

### **2.2.3. Sergileme İşlevi**

Sergileme, müze koleksiyonlarının bir amaç doğrultusunda belli bir düzen içerisinde tanıtılması faaliyetidir ve müze koleksiyonlarının insanlarla buluştuğu bölümü oluşturur (Demir, 2001, 7; Buyurgan ve Mercin 2010, 67). Müzelerin koleksiyonlarını sergilemelerindeki amaç, bünyesinde barındırdıkları nesnelere, halkın tanıyacağı biçimde düzenlemek ve bunlarla ilgili bilgileri sunmaktır (Atasoy, 1999, 175).

Müzeciler ellerinde çok iyi eserler bulundurabilirler; fakat bu eserleri iyi bir şekilde sunarak, onlardan iyice faydalanamazsa çalışmasının en büyük kısmından halkın haberi olmaz. Objelerin düzenlenmesi öyle olmalıdır ki her bir nesne diğerine zarar getirmeden, kendi başına değerlendirilebilsin. Sunulmuş olan obje ziyaretçinin ilgisini kendi üzerine çekmeli ve daha dikkatli incelemek için ziyaretçiye cesaret vermelidir (Allan, 1963, 15).

Sonuç olarak müze koleksiyonlarının amacına uygun olarak planlı bir şekilde sergilenmesi müzeler için oldukça önemli bir durumdur. Bu konuda müze yöneticilerine önemli görevler düşmektedir.

İyi bir müze yönetimi, koleksiyonlarını planlı bir şekilde estetik kaygıları dikkate alarak ve ziyaretçi kitlesini de göz önünde bulundurarak bir düzenleme yapmalıdır. Aksi halde müzeler işlevselliğini yitirmiş olurlar (Buyurgan ve Mercin, 2010, 67).

#### 2.2.4. Belgeleme İşlevi

Müzenin esere ulaştıktan sonraki görevi, sahip olduğu her eserin ne olduğunu tam ve doğru bir şekilde belirlemek ve belgelemektir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, 88). Belgeleme bir müzenin en önemli görevlerinden biri olduğundan müzeler envanterindeki her eseri eksik fazla demeden belgelemekle yükümlüdürler. (Buyurgan ve Mercin, 2010, 65).

Günümüzde belgeleme, temel olarak, müzeye ait nesnelerin envanter kaydı esnasında, nesne ile ilgili gerekli tanımlamaların yapılması anlamına gelmektedir. Belgeleme etiket bilgisi gibi nesneyi bir yönüyle tanımlamadan ziyade, o esere ait saklama-koruma ve onarım bilgisinden sergilenmesine, görüşme metinlerine, etkinliklere ve yayınlara kadar çok değişik bilgileri içerebilmektedir. Müzede kapsamlı bir şekilde belgeleme işleminin yapılması müzenin çalışmalarının tamamının işleyişinde kolaylıklar sağlamaktadır. Böylelikle belgeleme işlemi ile oluşturulan veriler, müze işlevlerinin yürütülmesinde başvuru bir bilgi kaynağı olmakta ve bu veriler koleksiyonların yönetimi, saklama-koruma ve onarım, mimari yapının tasarlanmasında, sergi ve eğitim çalışmalarının düzenlenmesinde kullanılmaktadır (Uralman, 2006, 256-257).

#### 2.2.5. Eğitim İşlevi

Günümüzde müzelerin hedefleri arasında toplumun da olduğunu düşünürsek eğitimin müzelerin oldukça önemli bir görevi olduğu söylenebilir. Eğitim bilimindeki gelişmeler sonucunda eğitimin sadece okul ve ders kitapları ile sınırlı olmadığı anlaşılmış ve öğrencilerin öğrenme işlemi sırasında aktif olabileceği ortamlar sunulmasının önemi artmıştır. Müzeler, öğrencilere ilk elden ve doğrudan öğrenme fırsatı sağlayabilen mekanlar olması bakımından öğrenmede oldukça etkili bir rol oynayabilme potansiyeline sahip mekanlardır. Bunun yanı sıra müzecilik alanında meydana gelen gelişmeler de günümüzde müzelerin eğitim işlevinin önemini artırmıştır.

Müzeleri eskiden kalan birtakım nesnelerin depolandığı, muhafaza edildiği kapalı bir mekan olarak gören anlayış, çağımızda müzoloji alanındaki yeni görüşlerin etkisiyle bir hayli aşılmıştır (Özsezgin, 1986, 80). Artık günümüzde müzeler tarihi eserlerin ve sanat eserlerinin sunulduğu basit bir sergi salonu, depolama merkezi veya bilimsel araştırmacılar için ayrılmış yerler olmaktan çıkıp ziyaretçilerini

konularında eğitmeyi amaçlayan kültür merkezleri haline gelmişlerdir (Mutlu, 1986, 74). Çağımızda müzeler sadece bir bina değildir. Günümüzde müzeler birer yaygın eğitim kurumu olarak halkı eğitmeyi, kültür ve bilimi topluma aktarmayı amaçlayarak iletişim ve halkla ilişkileri belli başlı yöntemler olarak kullanmaya yönelmişlerdir. Günümüzde müzeler üstlendikleri misyonları nedeniyle birer araştırma merkezi ve birer üniversite, aile fertlerinin öğrenmeyi eğlenceli bir hale getirebileceği eğitim ve kültür kurumlarıdır (Atagök, 131).

Eğitimde müzelerin önemi konusunda yapılan araştırmalar artık öğrenmenin kitapla veya okulla sınırlı olmadığını göstermiştir. Müzelerin; bireylerin bilişsel, duyuşsal ve de devinişsel yönden eğitilebilmeleri hususunda uygun mekanlar olduğu kabul edilmektedir (Akt. Buyurgan ve Mercin, 2010, 69).

Harrison' a göre eğitim, müzelerden vazgeçemez. Müzelerde yapılan her şey bilinçli olmadan yapılsa dahi eğitici değer taşır. Onun içindir ki müzeler eğitime yardımcı olmalı ve etkili bir eğitim için müzelerden faydalanılmalıdır (Harrison, 1963, 110).

### **2.3. MÜZE TÜRLERİ**

Müzeler zaman içinde gelişmiş ve bu gelişmelerle birlikte müze çeşitlerinde de bir artış söz konusu olmuştur. Müzelerin çeşitlerinin artmasına bağlı olarak araştırmacılar tarafından müzeler kendi içlerinde çeşitli sınıflara ayrılmışlardır.

ICOM, Hollanda'da 5 Eylül 1989'daki 16. Genel Kurulu'nda ve Norveç'te 7 Temmuz 1995'teki 18. Genel Kurul'unda yapılan toplantılarda bir sonuç bildirgesi yayımlanmıştır. Bu bildirgenin 2. maddesinin (1.a) şikkında müzelerin ana tanımının;

- I. Bağlı buldukları idari birime göre,
- II. Bölgesel özelliğine göre,
- III. İşlevsel yapısına göre,
- IV. Koleksiyon çeşidine göre,

değişmeyeceği bildiri aynı zamanda müze türleri ile ilgili genel bir gruplamanın yapılmasını da sağlar. Buradan hareketle müzelerin türlerini geniş anlamda yukarıda sayılan dört bölümde değerlendirilebilir (Madran,1999, 6-7).

Bu bölümler esas alınarak oluşturulan daha detaylı gruplamalardan birinde müzeler: Koleksiyonlarına göre, bağlı oldukları yönetim birimine göre, hizmet ettikleri bölgeye göre, hitap ettikleri kitleye göre ve koleksiyonlarını sergileme



mekanlarına göre olmak üzere beş gruba ayrılmışlardır. Bu gruplamaların alt başlıkları ve açıklamaları da şöyledir (Madran, 1999, 7).

### **2.3.1. Koleksiyonlarına Göre Müzeler:**

Müze türlerinin gruplandırılmasında en etkili ayırım koleksiyonun türlerine göre yapılandırır. Bu gruba dahil olan müzeler şöyledir (Madran, 1999, 7):

- Genel Müzeler
- Arkeoloji Müzeleri
- Sanat Müzeleri
- Tarih Müzeleri
- Etnografya Müzeleri
- Doğa Tarihi Müzeleri
- Jeoloji Müzeleri
- Bilim Müzeleri
- Askeri Müzeler
- Endüstri Müzeleri vb.

### **2.3.2. Bağlı Olduğu İdari Birime Göre Müzeler:**

ICOM'un 15. Genel Kurul toplantısında saptanan "Mesleki Etik Bildirgesi" nin (1.4) maddesine göre idari birim; müzenin sorumlu olduğu üst düzey yönetim otoritesini kastetmektedir (Madran, 1999, 8). Bu müzeler şöyle sıralanabilir:

- Devlet müzeleri
- Yerel Yönetim Müzeleri
- Üniversite Müzeleri
- Askeri Müzeler
- Bağımsız veya Özel Müzeler
- Ticari Amaçlı Kuruluş Müzeleri

### **2.3.3. Hizmet Ettikleri Bölgeye Müzeler**

Coğrafi alanlar baz alınarak yapılan müze gruplamasıdır. Bu grubun içinde yer alan müzeler şöyle sıralanabilir (Madran, 1999, 8):

- Ulusal Müzeler
- Bölgesel Müzeler
- Yerel Müzeler

### 2.3.4. Hitap Ettikleri Kitleye Göre Müzeler

Müzelerin toplumla olan ilişkilerinden hareketle ICOM tarafından yapılan tanımların müze kapsamına aldığı kütüphane, arşiv merkezleri gibi yapıları içine alacak yorumlara gidilebilir. Toplumun belirli kesimlerini (çocuklar, gençler, öğrenciler, akademisyenler, özel koleksiyonerler gibi) hedef alan müzelerin ilk iki şıkta dahil olduğu, genel ilgi alanları ile geniş kitlelere hitap eden müzelerin ise son şıkla tanımlandığını söylemek mümkündür (Madran, 1999, 8).

- Eğitici Müzeler
- Uzmanlaşmış Müzeler
- Genel Toplum Müzeleri

### 2.3.5. Koleksiyonlarını Sergileme Yöntemlerine Göre Müzeler

Buradaki gruplamaların yorumu daha çok mekansal bağlantılılıkla ilgilidir. Bu müzeler şöyle sıralanabilir (Madran, 1999, 8):

- Geleneksel Müzeler
- Açık Hava Müzeleri
- Anıt Müzeler

## 2.4. MÜZECİLİĞİN TARİHİ GELİŞİMİ

### 2.4.1. Dünya' da Müzeciliğin Tarihi Gelişimi

İnsanlar tarih boyunca unutma ve unutulmaya karşı sürekli olarak bir mücadele içerisindeyler. İnsanlar sadece konuştuklarıyla kalsaydı veya sadece konuşulanları hatırlasaydı geçmişin bilinmesi söz konusu dahi olamazdı. İnsanların unutmaya ve unutulmaya karşı verdikleri mücadele tarih yazıcılığının kütüphanelerin, arşivlerin ve müzelerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. İnsanların unutulmaya karşı verdikleri bu mücadelede başarıya ulaşmasındaki en büyük etken de şüphesiz müzelerdir. Çünkü müzeler bir bakıma tarihin laboratuvarları durumundadır(Gerçek, 1999, 2).

Dünyada bilinen ilk müze Mısır' da İskenderiye şehrinde kurulmuştur. İskender' in ölümünden sonra ülke generalleri arasında paylaşılmıştır. Mısır' da hüküm süren Ptoleme sülalesinden Ptoleme Filadelf 24 yaşında kral olmuştur. Bu kral savaştan hoşlanmaz, edebiyat ve tarihten ve diğer ilimlerden zevk alırdı. İşte bu

kral İskenderiye şehrinde Muzeum adlı bir müze ile müzeye bağlı bir kütüphane kurmuştur. Dünyada belli olan ilk müze binası burasıdır (Şapolyo, 1936, 11-12). Yücel'e (1999) göre bu bina ve kütüphane MÖ 300 yıllarında kurulmuştur. Esasen bu müze ilk üniversitedir. Bu müze şekil olarak dini görünmekle beraber, esasında araştırma ve eğitim kurumu olma özelliğini taşıyordu. Bununla birlikte 1. Ptolemy Büyük Kütüphane'yi kurdu ve her kim Mısır'a yeni bir kitapla gelecek olsa, elindeki kitabın bir kopyasını da kütüphaneye vermek zorundaydı. Ayrıca kütüphanede kitap da satılmaktaydı (Özkesici, 2009, 15).

Ortaçağ' da Avrupa' da bugünkü manada bir müze kurma ve eser sergileme düşüncesi bulunmayıp yalnızca kilise ve manastırların dinsel eşyalardan oluşmuş ve gün geçtikçe biraz daha çoğalan koleksiyonları vardı (Yücel, 1999, 20-21). Orta Çağ'ın sonlarında yani Rönesans'ın başlarında manastır ve kiliselerde eski güzel sanat eserlerinin toplandığı birtakım salonlar kurulmuştur. Ayrıca o zamanın feodal beyleri ve aristokrat aileleri tarihi eserleri birtakım salonlarda toplamışlar ve bu eserleri özenle koruyarak dostlarına izletmişlerdir. Aristokrat aileler konak ve köşklerinde birer müze salonu kurdukları gibi krallar da bir ihtişam gösterisi için saraylarında müze salonları kurmaya başlamışlardır. Hemen her kralın sarayında mutlaka birer kıymetli eserler salonu bulunurdu. Bu salonlarda heykeller, vazolar, gümüş ve altın eşyalar, kılıçlar, kalkanlar, kral ailelerine ait özel ve genel eşyalar toplanıyordu. Ancak bu eserleri sadece zenginler görür, halk bu eserleri görme zevkenden mahrum bırakılırdı. Rönesans'ın doğuşu ile birlikte tarihi eserler ve sanat eserleri yeniden değerlendirilir ve bu eserler yeniden kral ve prens saraylarında toplanmaya başlanır. Aynı zamanda bu asırdaki büyük dâhilerin eserleri de bir tarihi eser gibi kıymetlenmiş, büyük kiliselerin ve kralların saraylarında toplanmıştır. Yeniçağda Coğrafi Keşiflerin ilerlemesi, doğudaki kıymetli eşyaların tanınmasına ve onların toplanıp Avrupa'ya getirilmesine sebep olmuştur. Avrupalı kralların tarihi eserleri sakladıkları salonları olduğu gibi eski Türk hakanlarının da saraylarında kıymetli sanat eserlerinin toplandığı salonlar vardır. Gazneli Mahmut Han Hindistan' dan aldığı değerli sanat eşyaları sarayında bir müze yaparak topladı. Selçuklular da kıymetli eserleri Konya'da toplamışlardır. Osmanlı padişahları da antikaları saraylarında toplamışlardı. 17. yy' da Türkiye' den birçok tarihi eser Fransa' ya gönderilmeye daha sonra da gizlice kaçırılmaya başlanmıştır (Şapolyo, 1936, 15-19).

Rönesans döneminin sanat ve bilim alanındaki hızlı yükselişi bilgi paylaşımında da bir güncelliği beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Paolo Giovio, yayımladığı “Zamanın Tarihi” adlı birkaç ciltlik kitabında dönemin sanatçılarının biyografilerini anlatmıştır. Giovio aynı zamanda orijinal ve kopya portrelerden oluşan eserlerini sergilemesi ve sergilediği mekana “müze” adını vermesi ile 16 yüzyılın ortalarında ilk kez müze adının kullanıldığı görülmektedir (Madran, 1999, 4).

Samuel Van Quichberg adında bir bilgin ilk defa 1665 yılında örnek bir müzenin nasıl kurulabileceği konusunu içeren bir kitap yayımlamıştır. S. V. Quichberg bu kitabında toplanan eserlerin sınıflandırılmasının nasıl yapılacağı hususunda bazı ilkeler ortaya koymuştur. Onun ardından C. F. Neicklius da “Museographia” adlı bir eser yayımlamıştır. Müzeciliğin el kitabı olarak nitelenen bu kitapta müzelere eser toplamanın kuralları ele alınarak geliştirilmiştir. Bundan böyle Avrupa’ da koleksiyonerliğin yanı sıra müze düşüncesi de yerleşmeye başlamıştır (Yücel, 1999, 21).

Genel bir müze oluşturulması fikri Avrupa’da önce 1746’da Fransa’da doğmuştur. Kralların saraylarında toplanmış olan tarihi sanat eserlerinin genel bir müze yapılarak halka gösterilmesi fikri ortaya atılmış ve bu fikir olumlu karşılanmıştır. Sonuçta Avrupa’nın ilk genel müzesi Paris’te 1750 yılında Lüksenburg Müzesi adıyla kurulmuştur. Bu müze dünyanın ilk resmi müzesi olma özelliğini kazanmıştır (Şapolyo, 1936, 20).

İngiltere’ de, Elias Ashmole (1617-1692) adındaki İngiliz koleksiyoncunun toplamış olduğu eserleri Oxford Üniversitesi’ne bağışlaması ile müze oluşumunun ilk adımlarının atılmaya başladığını söylemek mümkündür. (Buyurgan ve Mercin, 2010, 73). Onun ardından İngiliz Parlamentosu, Dr. Hans Sloane (1660-1753) tarafından oluşturulan koleksiyonları satın almış ve bu eserler Mantaque House’a yerleştirilmiş, böylelikle British Museum’un temelleri atılmıştır. Ardından çeşitli koleksiyonlarla zenginleştirilerek 1759’da ziyarete açılmıştır. British Museum 1823-1847 arasında ise Russel Square yakınında yapılan saraya taşınmıştır. İngiltere’ de British Museum’ dan sonra Londra’ da “Victoria and Albert Museum”, Cambridge’ de “Fritz William Museum” Cardiff’de “National William Museum”, “National Galeri” ve “Tate Gallery” kurulmuştur (Yücel, 1999, 24).

1739'da Medici'nin koleksiyonu Orta İtalya'da bulunan Toskana devlet mülkiyetine geçti, 1769 yılında Papa, Vatikan Koleksiyonlarının Kilise Devleti'nin malı olduğunu açıklamış ve Vatikan Müzeleri adıyla ziyarete açmıştır (Gerçek, 1999, 6).

Almanya'nın Kassel kentinde 1769-1776 tarihlerinde ilk müze yapılarından biri durumunda olan "Museum Friedericianum" inşa edildi (Gerçek, 1999, 6).

Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk halk müzesi 1773 tarihinde Güney Carolina'daki Charleston'da, Charleston Müzesi adıyla açıldı. Paris'te ise 1794'te ilk bilim müzesi açıldı (Gerçek, 1999, 6).

1785 tarihinde Philadelphia'da American Museum, 1790 tarihinde New York'ta Tammany Society Museum kurulmuştur. Bununla beraber Avrupa başkentlerinde 1802 tarihinde Budapeşte'de, 1809 tarihinde Madrid'de, 1818 tarihinde Prag'da, 1830 tarihinde Berlin'de, 1836 tarihinde Münih'te müzeler kurulmuştur (Gerçek, 1999, 7).

Madrid'de bulunan Prado Müzesi 1819 tarihinde ziyarete açılmıştır. Berlin'deki Altes Museum 1877 yılından sonra Bergama Sunağı'na sahip olmasıyla birlikte uluslararası üne kavuştu (Gerçek, 1999, 7).

İlk çocuk müzesi 1925'te "Indianapolis Çocuk Müzesi" ismiyle bir okulun sanat direktörü ve bir kütüphaneci tarafından kurulmuştur (Buyurgan ve Mercin, 2010, 76).

1926 tarihinde Uluslar Arası Müzeler Dairesi ve 1947 tarihinde ise Uluslar Arası Müzeler Konseyi (ICOM) kurulmuştur. Bu konsey gerek Türkiye'de gerekse de diğer ülkelerde icra ettiği çalışmalar ve toplantılarda çağdaş müzeciliğin temellerini atmaya çalışmış ve günümüzde de bu çabalarını sürdürmektedir (Buyurgan ve Mercin, 2010, 76).

20. yy boyunca meydana gelen önemli diğer gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz (Sezgin ve Karaman , 2009, 6):

- 1919 yılında ilk modern sanat müzesi Fransa Grenoble'de açıldı.
- Modern Sanat Müzesi (The MOMA) modern sanatın en iyi eserlerini düzenli bir şekilde toplayarak faaliyete ve en ünlü sanatçıların sergilerini organize etmeye başladı.

- 1975 yılından başlanarak en önemli mimari eserler için birçok restorasyon ve müze dünyası için gerekli eklentiler yapıldı.
- 1977 yılında Paris'te çok fonksiyonlu merkezin ilk örneği olan Pompidou Merkezi açıldı.

#### 2.4.2. Türkiye' de Müzeciliğin Tarihi Gelişimi

Türkiye'de müzeciliğin ilk yılları batıdaki gibi müze eğitiminden uzak bir boyutta, yani daha çok klasik bir müze oluşumu şeklinde geliştiği görülmektedir. Eğer koleksiyonculuğun bir müze olarak kabul edildiğini varsayarsak müzeciliğimizin temellerinin, birtakım kıymetli eşyaların saraylarda saklandığı ve belirli yerlerde korunduğu da göz önüne alınırsa, Hun Devletlerine kadar uzandığını söylemek mümkündür. Bu müzecilik anlayışı, günümüz müzelerinin işlevlerinden sadece “toplama” rolünden ibarettir. Bu anlayış ise çağdaş müzecilik yaklaşımlarına göre oldukça eksik bir olgudur. Bu nedenle Türk müzeciliğinin tarihini günümüz müzecilik yaklaşımlarına göre değerlendirmek daha doğru olacaktır (Buyurgan ve Mercin, 2010, 82).

Türkiye'de ilk defa genel bir müze 19. asırda kurulmuş; ancak bu asırdan önce de eski eserlere önem verilmiş ve bu sanat eserleri Osmanlı padişahlarının saraylarında muhafaza edilmiştir (Şapolyo, 1936, 32).

Bu saraylarda toplanan değerli sanat eserleri müzeleri özel bir şekildeydi (Şapolyo, 1936, 32). İlk genel bir müze Fethi Ahmet Paşa (1846) tarafından kurulmuştur (Buyurgan ve Mercin, 2010, 83). Topkapı Sarayı meydanlığında Sarayıçi denilen yerde “Harbiye Anbarı” isminde bir bina vardı, bu bina Bizanslılardan kalma “Sent İren” [Aya İrini] kilisesidir. İşte Fethi Ahmet Paşa ilk genel müzeyi 1846 yılında bu binada kurmuştur (Şapolyo, 1936, 32-33).

Aya İrini'de toplanan eserler Mecma-i Esliha-i Atika (Eski Silahlar Koleksiyonu) ve Mecma-ı Asar-ı Atika (Eski Eserler Koleksiyonu) adlarıyla iki farklı bölümde toplanmıştır (Yücel, 1999, 32). Aslında burası bugünkü manasıyla düşündüğümüzde bir müze olmaktan çok, eski ve kıymetli silahlar ile imparatorluğun çeşitli yerlerinden getirilen antik devir eşyasının toplanıp korunduğu bir müze deposu durumundaydı. Halkın ziyaretine kapalıydı ve meraklılar izin alarak gezilebilirdi (Su, 1965, 7).

Bu küçük eski eser koleksiyonuna Ali Paşa'nın sadrazamlığı sırasında, 1869' da Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) adı verilmiş ve Galatasaray Lisesi hocalarından İngiliz E. Goold buraya müdür tayin edilmiştir. Goold'un müdürlüğü sırasında 1871 yılında müzenin bir kataloğu neşredilmiştir. Bu katalog Farnsızca olup içinde eserlerin listesini ve birkaç resmi de barındırıyordu (Önder, 1999, 12).

Sadrazam Mahmut Nedim Paşa döneminde, 1871 yılında Müze Müdürlüğü'nün işleyişine son verilmiş ve Harbiye Ambarı'ndaki eski eserlerin korunması amacıyla Avusturyalı ressam Terenzio fahri olarak müdürlüğe getirilmiştir. Terenzio bir sene kadar bu görevde kalmıştır (Önder, 1999, 12). Müze müdürlüğü 1872 yılında ise tekrar kurulmuş ve müdürlük görevine Alman Dethier getirilmiştir (Kocabaş, 1969, 76). Dr. Dethier'in müdürlüğü döneminde, 1874'te Asar-ı Atika Nizamnamesi yürürlüğe konulması, Müze-i Hümayun'un Aya İrini'den Çinili Köşk'e taşınması ve Eski Eserler (Arkeoloji) Okulu'nun kurulması girişimi gibi belli başlı üç faaliyetten söz edebiliriz (Gerçek, 1999, 91).

1874 tarihli Asar-ı Atika Nizamnamesi, 24 Nisan 1873-5 Nisan 1874 tarihlerinde Maarif Nazırlığı görevinde bulunmuş olan Ahmet Cevdet Paşa ve Müze Müdürü olan Dr. Dethier zamanında hazırlanmıştır. Nizamname 7 Nisan 1874 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Gerçek, 1999, 91).

Asar-ı Atika Nizamnamesi bir hayli ayrıntılıydı. Tüzük 4 fasıl ve 36 maddeden oluşuyordu. Tüzüğün en çok tartışılan 3. maddesi, izinli olarak yapılan kazılarda çıkarılan eserlerin üçte biri kazıyı yapanlara, üçte biri devlete ve geri kalan üçte biri de eserlerin bulunduğu arazinin sahibine verilmesini öngörüyordu; fakat arazi, eserleri bulan kişiye ait ise çıkarılan eserlerin üçte ikisine sahip oluyordu (Gerçek, 1999, 92).

Tüzüğün 32. maddesi de yabancıların kendi hisselerine düşen eserleri yurt dışına çıkarabilmelerine imkan tanıyordu. Çıkarılan bu yeni tüzük ve tüzüğün sayılan bu iki maddesi ile, Osmanlı topraklarında çıkarılan binlerce eser rahatlıkla yurt dışına çıkarılmıştır (Gerçek, 1999, 92).

Dethier'in bir diğer faaliyeti de Aya İrini'deki müzenin Çinili Köşk'e taşınmasıdır (Gerçek, 1999, 93). Çinili Köşkte'ki onarım işleri, Aya İrini'deki eserlerin taşınması, binanın teşhir ve tanzim çalışmaları 1880 yılının ortalarına

kadar sürer. Çinili Köşk'te hazırlanan bu yeni müzenin açılış töreni 16 Ağustos 1880'de yapılmıştır (Gerçek, 1999, 98-99).

Dethier'in müdürlüğü döneminde Müze-i Hümayun'a bağlı bir müze okulu kurulmuştur (Su, 1965, 29). Bu okula lise mezunu gençler alınacak olup bu alınacak kişilerin de Fransızca, Latince ve Rumca bilmeleri gerekiyordu. Okulun öğrenim süresi iki yıldır. Okulda öğrencilere eski eserler dersleri ile birlikte pirinç ve mermerden yapılan eserlerin kalıplarının alınması, fotoğraf çekme teknikleri öğretilirdi. Bu okuldan mezun olanlar müze için yapılan harfiyata nezaret edebileceklerdi. Okul için 16 maddelik bir tüzük de hazırlanmıştır (Kocabaş, 1969, 76). Fakat bu okul, dönemin şartlarına bağlı olarak ortaya çıkmış ve nedeni bilinmeyen bazı güçlükler nedeniyle açılmamıştır (Gerçek, 1999, 104).

Dethier'in müdürlüğü dönemindeki bir diğer önemli faaliyet ise sekiz üyeli daimi bir müze komisyonunun kurulmasıdır (Su, 1965, 32).

1881'de Deither'in ölmesiyle, yerine 11 Eylül 1881'de Osman Hamdi Bey getirilmiştir. Osman Hamdi Bey'in müze müdürlüğüne getirilmesi Türk müzeciliğinin ilerlemesi bakımından oldukça önemli bir gelişme olduğu söylenebilir (Buyurgan ve Mercin, 2010, 85). Osman Hamdi Bey eski eserlerimizin yurt dışına çıkarılmasını önleyebilmek amacıyla 1874 yılında çıkarılan ilk Asar-ı Atika Nizamnamesi'ni değiştirip 1884 yılında yeni bir Asar-ı Atika Nizamnamesi çıkartmıştır. Bu yeni nizamnameye göre eski eserler devlet malıydı ve yurt dışına çıkarılması yasaktı (Pasinli , 1997, 100).

Osman Hamdi Bey müzeyi zenginleştirmek amacıyla 1883-1895 yılları arasında Nemrut, Kyme, Lagina Hekate Tapınağı ve Aiolia'daki diğer bazı merkezlerde kazılar yaparak eserleri çoğaltmaya başladı. Ancak Sayda Kral Nekropolü'nde yaptığı kazı içlerinden en başarılısı oldu. Bu kazıda çıkartılan ve aralarında İskender Lahti, Ağlayan Kadınlar Lahti, Tabnit, Lykia ve Satrap Lahitlerinin de yer aldığı 21 lahit o dönemde arkeoloji dünyasının en büyük keşfi olarak kabul edilmiştir. Bu lahitler İstanbul'daki müzeye getirilmiş, fakat mevcut müze binası küçük ve yetersiz olması nedeniyle yeni ve o günün koşullarına uygun modern bir müze binası yapılması zorunluluğu ortaya çıkmıştır (Pasinli , 1997, 100-101).



Bu zorunluluk sonucu Osman Hamdi Bey Çinili Köşk'ün karşısına, mimar Alexandre Vallaury'e yeni bir müze binası yaptırmıştır (Pasinli, 1997, 101).

Yeni bina ‐Lahitler Müzesi‐ ismiyle 13 Haziran 1891 tarihinde açılmış, 1903 ve 1908 yıllarında yapılan ilavelerle bugünkü haline kavuşmuştur (Pasinli, 1997, 101).

Bu yapı gerçek anlamda binası ve düzenlemesiyle ilk Türk müzesi olmanın yanında 19. yy sonlarında dünyada müze binası olarak tasarlanıp yapılan ilk 10-15 yapı arasında bulunmaktaydı (Pasinli , 1997, 101).

Osman Hamdi Bey 24 Şubat 1910 tarihinde ölünce Müze müdürlüğüne 1892'den beri müdür yardımcılığı görevinde bulunan kardeşi Halil Edhem Bey getirilmiştir (Pasinli, 1997, 101).Halil Edhem Bey, 1 Mart 1931 tarihine kadar bu görevi yerine getirmiştir. Halil Edhem Bey'in müdür yardımcılığına ise Osman Hamdi Bey'in oğlu Edhem Hamdi Eldem getirilmiştir (Kuruloğlu, 2010, 57).

Bu dönemde Anadolu' daki Didyma, Miletos, Priene, Efes ve Sardis'te yapılan kazılarda bulunan eserler ile müze envanteri zenginleşti. Müzeye ek olarak eski Şark Eserleri Bölümü kuruldu. 1914'te de İstanbul'daki Süleymaniye İmarethanesi'nde Evkaf-ı İslamiye Müzesi kuruldu. Bundan başka Anadolu'nun büyük şehirlerinde Müze-i Hümayun şubeleri açıldı (Önder, 1999, 13).

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte Türk Müzeciliği'nde coşkulu bir dönem başlar (Kılıç, 1998, 30). 1924 yılında Topkapı Sarayı, onarımı yapılarak eşyaları ile birlikte ziyarete açılması kararlaştırıldı. Vakıflara bağlı bulunan Evkaf-ı İslamiye Müzesi, Müzeler müdürlüğüne bağlanarak 1927'de Türk ve İslam Eserleri Müzesi ismiyle ziyarete açıldı. Ayasofya, 1934 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile müze haline getirildi. Ankara'da Etnografya müzesi tamamlanarak 1928 yılında hizmete sokuldu. Tekke ve Zaviyelerin kapanmasından sonra buralarda müzelik değerde olan eserler mahalli müzelere taşındı. Konya Mevlana Dergahı ve Türbesi 1927 yılında müze olarak düzenlendi. Bursa, Adana, Manisa, İzmir, Kayseri Afyon, Antalya, Bergama, Edirne gibi şehirlerde yeni müzeler kuruldu veya var olan müzeler geliştirildi. Türk Tarih Kurumu ve Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin açılmasıyla beraber müzelere uzman personel yetiştirilmesi suretiyle Türk müzeciliğine daha bilimsel bir yön verildi. Bu dönemin ilk milli kazıları ise Ankara'da Roma Hamamı Arkeolojik kazıları,

Ahlatlıbel, Alacahöyük, Alishar ve Boğazköy kazılarıdır. Bu kazılardan çıkarılan eserler Ankara'daki Mahmut Paşa Bedesteni'ne toplanarak Hitit Müzesi kurulur ve bugün bu müze Anadolu Medeniyetleri Müzesi adıyla Türkiye'nin ve dünyanın sayılı müzeleri arasında yerini almış bulunmaktadır (Önder, 1999, 14).

Atatürk Dönemi'nde müzecilikle ilgi yapılan bu çalışmalarla birlikte müzelerin hukuki sorunlarını çözümlenebilmek amacıyla da bazı kararname ve talimatnameler çıkarılmıştır. Öncelikle 1924'te Asar-ı Atika Encümeninin Teşkilat ve Vazifelerine Dair Kararname, 1925'te Kıymetli Eserlerin Harice İhracının Menine Dair Kararname, 1934'te Müze ve Rasathane Kanunu yürürlüğe konmuştur. Bunlar Antikacıların Şartlara Tabi Olacağı Tamim (1931), Abidelerin Tescili'ne Dair Tamim (1931), Eski Eserlerin Muhafaza ve Belediye Hususi İdarelerce Asar-ı Atika İçin Muallimlere Düşen Vazife Hakkında Tamim (1934), Höyüklerde Bulunan Çanak Çömlekler Hakkında Tamim (1934) ile tamamlanmıştır (Çetin, 2007, 120).

1960'larda ise müzecilik ve müze binaları bakımından yeni dönem başlamıştır. Bu dönemde Milli Eğitim Bakanlığı müzeciliğimizin gelişmesi konusunda önemli işler yapmıştır. Bakanlık tarafından hazırlattırılan projelere göre yapılmış sekiz tane yeni müze açılmıştır. Bu müzeler sırayla: Yalvaç Müzesi (1965) Alanya Müzesi (1967), Erzurum Müzesi (1968), Edirne Müzesi (1971), Gaziantep Müzesi (1969), Kayseri Müzesi (1969), Sinop Müzesi (1970) ve Edirne Müzesi (1971)'dir (Eriş, 2012, 11).

## 2.5. MÜZE İLE EĞİTİM

Müzeler, bünyesinde barındırdığı arkeolojik buluntuların ve sanat eserlerinin yabancılar, yerel halk ve öğrenciler tarafından ziyaret edildiği mekanlar olma özelliğini kaybetmiş (Shabbar, 2001, 68) artık birey ve toplumun gelişiminde rol oynayan bu kurumların, iletişimsel ve eğitsel rolü önem kazanmıştır (Yavuzoğlu-Atasoy, 1997, 104). Bu çağdaş yaklaşım ve yüklendiği yeni işlevleri sebebiyle müzeler günümüzde kamu yararı için çalışan birer eğitim kurumu ve araştırma enstitüsü vasfı kazanmışlardır (Erden, 1990, 8). Gerek sanat gerekse de bilim müzeleri olsun, müzeler birer eğitim kurumu olarak görülmekte (Atagök, 1999, 137) ve dünyada birçok müze kendi içinde eğitim bölümleri kurmaktadır (Denizli, 2009, 58).

Eğitim anlayışında meydana gelen farklılaşma ile teknik eğitim ve bilgi donanımı veren geleneksel eğitimden mevcut bilgilerin birbirleri ilişkilendirilebildiği, sentezlenebildiği ve metaforik düşünceenin geliştirilebildiği çağdaş eğitime geçilmesi, eğitim ortamlarının zenginleşmesini sağlamıştır (Abacı, 2003, 107). Günümüzde öğrenme her yerde olabilmektedir (Adıgüzel, 2009, 93). Bu mekanlardan bir tanesi de müzelerdir (Bayram, 2009, 103). Müzelerde farklı etkinliklerle birlikte, örgün eğitimin alışlagelmiş metotlarından başka çağdaş bir eğitim öğretim yapılabilir (Fazlıoğlu ve Fazlıoğlu, 2012, 303).

Çağdaş öğrenme kuramında öğrenme için aktif katılımın gerekli olduğu savunulur ve öğrenen bireyin ulaşımış olduğu sonuçlar onun dışında bir standarda göre değil, bireyin kendisinin geliştirdiği gerçeğe göre anlamlı olmalıdır. Bu nedenle eğitimde farklı bakış açılarına ve aktif öğrenmeye yer veren; bireyin kendi yaşamıyla nesnelere arasında bağlantı kurmasını sağlayan; deney/uygulama yapma, öngörüde bulunma ve sonuçlar çıkarma imkanı veren yaşantılara öncelik verilmelidir (Paykoç ve Baykal, 2000, 102-103). Öncelikle müzeler eğitim sürecinde yaşayarak öğrenme ilkesinin gerçekleşeceği uygun ortamların sunulmasını sağlar (Sütçü, 2009, 132). Bu mekanlarda öğretim sürecinde yaşayarak ve gözleyerek öğrenme gerçekleşeceğinden öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olması sağlanacak, ve öğrencilerin motivasyonu da diri tutulmuş olacaktır (Erdoğan, 2007).

Müzelerdeki eğitim faaliyetleri, olabildiğince çok duyu organının kullanılması ve öğrencilerin deneyim oluşturmaya dayanır (Tezcan Akahmet, 2008, 53). Özellikle bilim ve teknoloji müzeleri öğrencilere, sınıf ortamında mümkün olmayan duyma, görme ve dokunma gibi imkanları sunarlar (Akt. Bozdoğan ve Yalçın, 2009, 233). Kitaplardaki soyut metinler müzenin somut ve görsel yapısı ile birleştirildiği takdirde öğretim daha ilginç hale gelir (Seidel ve Hudson, 1999, 36).

Pek çok müze, öğrencinin tarihi aktif olarak çalışabileceği bir okul öğretimi fırsatı vermektedir. Okuldaki öğretim kolaylıkla soyut hale gelebilmektedir. Öğretmen öğrencilerin daha önce hiç karşılaşmadığı ya da duyularıyla hiç tecrübe etmediği olgular hakkında konuşur. Fakat çocuklar müzede görür, dokunur, koklar, aletleri tutabilir ve araçları kullanabilir ayrıca

onların bu mekanlarda tarihe araştırma ruhuyla yaklaşmaları mümkündür. Okulda geleneksel bir tarih öğretmeni ile sıkıcı zamanlar geçiren öğrenciler, müzede kendilerine aktif olma imkanı verildiğinde canlanırlar (Seidel ve Hudson, 1999, 16-17).

Müzeler geçmişten günümüze kadar olan zaman diliminde meydana getirilen nesnelere toplamakta ve çağın gelişimini bünyelerinde barındırmaktadırlar (Erbay, 2002, 27). Müzelerin eğitim amaçlı kullanılması ile çocukların eleştirel düşünmeye yönelmeleri ve onların kültür ile eğitim arasındaki bağların farkına varması sağlanmaktadır (Fazlıoğlu ve Fazlıoğlu, 2012, 306).

Çağımızda müzelerin hedefi: yerel, bölgesel veya ulusal kültürün derlenildiği, gelecek nesiller için muhafaza edildiği, araştırmaların yapıldığı ve toplumun bu konuda eğitildiği evrensel bir arşiv merkezi olmaktır (Nalçakan ve Özge, 2004, 24). Müzeler kişisel ve kültürel kimliğin oluşturulmasında, bireyin kendini tanımasında ve geçmişi ile hesaplaşmasında önemli bir araç olma özelliği taşır (Öztürk, 2004, 64). Müzeler kültürel belleğin oluşmasına katkı sağlar; ve yaşam ile sanatı bir araya getirerek kültür turizmine hizmet ederler. Müzeler geleneksel kültürü geleceğe taşıyarak kuşaklar arasındaki bağın kurulmasını sağlamaktave toplumsal hafızanın da kuvvetlenmesine yardımcı olmaktadır. Toplumsal değişimlere uygun olarak eğitim verebilme hususunda ehemmiyet kazanan müzeler, geçmişi öğretmekle geleceği daha doğru ve akılcı bir şekilde yönlendirme bilincini de vermektedir (Demirdelen, 2003, 331).

Müzeler ülkelerin ve ulusların toplumsal belleklerini bünyelerinde barındırmakla beraber eski ve yaşayan kültürler arasında bir ilişki kurulmasını da sağlamaktadır. Bundan dolayı günümüzde müzeler birer eğitim ve kültür merkezi durumunda olmalı, çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak aktif, canlı iletişim kurabilen ve çevresiyle barışık bir eğitim ortamı olarak hizmet vermelidir (Demirdelen, Alpagut, ve Demirtaş, 2005, 56).

Çocuklar ülkesindeki doğal ve kültürel varlıkların neler olduğunu, bunların hangilerinin ne şekilde yok olduğunu ve yok olma nedenlerinin ne olduğunu; bu varlıkların bilim, kültür ve tarih açısından öneminin ne olduğunu en etkili bir şekilde müzelerden öğrenir. Çünkü müzelerdeki her bölüm görsel işitsel ve sözel iletişim ile canlı bir laboratuvar ortamı olma özelliği taşır. Ülkemiz tarihsel,

kültürel ve doğal kaynaklar bakımından zengin ve çok farklı kültürlerle devamlı olarak etkileşimde bulunmuş bir ülke konumundadır. Böylesine büyük bir zenginliğin tanınması, geliştirilmesi ve korunması da yalnızca insanlarda tarih, kültür ve doğa bilincinin oluşturulması ve bu bilincin devam ettirilebilmesi ile mümkün olur. Müzeler düzenleyecekleri eğitim etkinlikleri ile öğretime destek olmakla birlikte, öğrencilerde doğal ve kültürel varlıkları koruma bilincini geliştirilmesini sağlayabilirler (Alpagut, 2011, 255-256).

Günümüzde eğitim-öğretim faaliyetleri evde, okulda, iş yerinde kısacası mümkün olan her yerde yaşam boyu devam eden bir süreç haline gelmiştir (Bozdoğan ve Yalçın, 2006, 97). Yaşam boyu öğrenme kişilerin ihtiyaçları ile aynı yönde gerçekleşir; insanlar, ortamlar ve faaliyetler önemli eğitim kaynakları durumundadır (Paykoç ve Baykal, 2000, 103). Herkesin her yaşta ve her şartta eğitilebileceğini düşünürsek müzeler yaşam boyu eğitimin gerçekleştirilebileceği en elverişli ortamlardan birisidir (Güleç ve Alkış, 2003, 67).

Yaşam boyu eğitim tarzı olması müze eğitiminin en temel ilkesidir. Müzelerin toplumdaki rollerini nasıl ele aldığımız hiç fark etmeksizin müzelerin bu rollerini yaşam boyu eğitim içine yerleştirmek gerekmektedir. Müzeler birer yaygın eğitim kurumudur, bu sebeple müzeler uygun bir eğitim alamamış insanların kendilerini eğitmek için faydalanabilecekleri eğitim kurumları olarak da kabul edilmektedir. Böylelikle günümüzde müzeler; çocuk, genç, yaşlı ve özürülere eğitim veren; bireyi, aileyi ayrıca okulu etkinlik dahiline alan; yetişkin eğitimi, halk eğitimi, yaşam boyu eğitim yapan, bireyin gelişimine ve toplumun kalkınmasına katkıda bulunan gerçek bir eğitim kurumu olma özelliği kazanmaktadır (Akt. Denizlivd. 2006, 36).

Müzelerin eğitim ortamı veya aracı olarak kullanıldığında öğrencilere çeşitli becerilerin kazandırılması sağlanabilir. Örneğin; farklı kültür ve eserleri görmesi öğrencileri düşünmeye zorlar. Bu sayede çocukların gözlem yapabilme becerileri gelişir ve buna ek olarak onların geçmişle bugün arasındaki bağlantı kurmayı öğrenmesi sağlanır. Böylelikle araştırma yapmayı ve öğrenmenin farklı yollarının olduğunu keşfederler (Fazlıoğlu ve Fazlıoğlu, 2012, 309).

Müzeler ve müzelerde gerçekleştirilecek eğitsel etkinlikler aynı zamanda insanın değişen dünyaya uyum sağlamasını ve içinde bulunduğu toplumsal

çevreyi tanıyıp oradan uzaklaşmamasını, tarih bilincini oluşturmasını, müze içeriğini günlük hayatıyla karşılaştırmasını, analiz becerisini müzelerde sergilenen bütün nesnelere insana yönelik olduğunu anlamasını sağlayabilir ve geliştirebilir. Bununla birlikte insanların müzeleri, bir yaşam biçimi haline getirmeleri de mümkün olabilir (Adıgüzel, 2009, 97).

Yukarıdaki bilgilerden hareketle müzelerin eğitime pek çok katkısının olduğunu söyleyebilmemiz mümkündür. Ancak rastgele ve plansız bir şekilde düzenlenen müze gezilerinin istenilen amaca tam olarak ulaşamamasına neden olabileceği gerçeğini de unutmamak gerekir. Bu nedenle eğitim sürecinde müze gezileri ile istenilen hedeflere ulaşabilmemiz için bazı hususlara dikkat edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Müze gezisi öncesinde okul yönetimi öğretim yılı başlamadan önce eğitim konularını belirleyip ve belirlenen konulara uygun olarak ziyaret gerçekleştirecekleri müzeyi seçmelidirler. Okulun, gerekli olan yasal girişimleri zamanında yapması gerekmektedir. Öğretmenlerin ziyaret gerçekleştirecekleri müzeye önceden gidip müzeyi görmeleri ve gezilmesi gereken galerileri önceden tespit etmelidirler. Daha sonra kendi sınıflarının düzeyine uygun eğitim programları oluşturulmalıdır. Müze gezisi öncesi, öğretmen öğrencilerini müze ziyaretine hazırlayıcı etkinlikler düzenlemelidir. Müze gezisi esnasında ise üzerinde durulması gereken önemli bir konulardan biri de öğrenci sayısının sınırlı tutulmasıdır. Birden fazla sınıf ile müze gezileri yapılmamalıdır. Bununla birlikte sınıf mevcudu 25'in üzerinde ise sınıf iki ayrı gruba eşit olarak bölünmeli ve iki ayrı eğitimcinin denetiminde etkinlikler birbiri ile karşılaştırılmadan uygulanmalıdır. Aynı gün okulun bütün sınıfları ile gezi yapılmamalıdır. Ziyaret öğretim programındaki konu ile ilgili olan galeri veya galerilere yapılmalıdır. Eğer vakit kalırsa öğrenciler serbest bırakılarak müzenin tamamı gezilebilir. Müze gezisi sonrası öğrenilenlerin daha kalıcı hale getirilmesi için birtakım etkinlikler düzenlenir. Bu etkinlikler arasında öğrencilerin gezi sırasında gördükleri nesnelere günümüzdekiler ile karşılaştırılması, günümüzde gelinen nokta değerlendirilmesi ve gelecekle ilgili düşüncelerin ifade edildiği tasarımlar yapılması gibi etkinlikler yer alır (Önder, Abacı, ve Kamaraj, 2009, 106-107).

## 2.6. SANAL MÜZE

İnternetin 1980 –1990’lı yıllarda yaşamımıza girmeye başlamasından sonra 2000’li yıllardaki hızlı gelişim/bilişim, hayatımızda Sanayi Devrimi’nden sonra adeta ikinci bir devrimin yaşanmasını sağlamıştır. Dünyadaki bütün endüstriyel sektörler bilgisayar ve internet teknolojilerine göre adeta yeni baştan dizayn edilmekte ve bu gelişmelere paralel olarak eğitim/öğretim anlayışı, bireysel bilgi, yetenek ve zeka yeniden tanımlanarak toplumsal yaşamımızdaki yerini almaktadır (Alav, Altıngöçde, ve Kaplan, 2006, 124).

Son zamanlarda bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin kullanımı kolaylaşmış ve bu teknolojiler günlük hayatımızın pek çok alanında yaygın hale gelmiştir. Eğitim ve araştırma alanları da söz konusu bu gelişmelerden olumlu yönde etkilemiş ve bütün bunların bir sonucu olarak kültür kurumları bu teknolojileri kullanmaya yönelmiştir. Bilişim teknolojileri, müzelerde ilk olarak envanterlerin kaydının yapılması gibi daha çok büro ortamında kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla bu teknolojiler, eser takibi, sergileme, ışıklandırma, iklim kontrolü ve güvenlik alanlarında kullanılmıştır. Müzelerin teknolojide meydana gelen hızlı gelişimle birlikte, iletişim sağlamaya yönelik olarak interneti kullanmaları ise 1990’lı yılların başından itibaren etkin olmuş ve böylece “sanal müze” kavramı ortaya çıkmıştır (Çolak, 2011, 308).

Müzeler internette gelişmekte, yerel ve küresel izleyicilerin kültürel bilgiye ulaşmasını sağlamaktadır. Sanal ortamda müze web sitelerinin sayısı fazladır ve bu sayı gün geçtikçe daha da artmaktadır. 120 ülkede internet ortamında adres listesi 10.000’in üzerindedir. Günümüzde bazı müzeler sanal dünyadaki katılımın gerçek müzelerinkinden daha çok olduğu hesaplanmaktadır (Akt. Sezgin ve Karaman , 2009, 19).

### 2.6.1. Sanal Müze Tanımları

Çolak (2006, 311-312)’a göre sanal müze, “fiziksel olarak bir bütünlük içinde bulunmayan ancak benzer özellikler taşıyan sayısallaştırılmış koleksiyonu, yapay bir ortamda erişime sunarken ziyaretçisine gerçek müze deneyiminde olan sınırları yıkmasına olanak veren uygulamadır”.

Tepecik (2008, 235)' e göre sanal müze: “*Görüntü aktarma teknikleri ve iletişim teknolojileri yardımıyla gerçek müzenin internet ve bilgisayar ortamına taşınmış hâlidir.*”

Andrews ve Schweibenz'e göre ise sanal müze: çeşitli ortamlarda oluşturulan objelerin birbirleriyle ilişkili ve mantıklı bir koleksiyonudur. Sanal müzelerin gerçek yer ve mekana sahip değildir. Objeleri ve bunlara ilişkin bilgiyi bütün dünyaya ulaştırabilir (Akt. Özer, 2007, 23).

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak sanal müzeyi; teknolojide meydana gelen gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan gerçek müzeye zaman ve mekandan bağımsız bir şekilde sanal ortamda erişime imkan tanıyan bir uygulama olduğunu söyleyebiliriz (Karakaya ve Özmenli, 2014, 191).

### 2.6.2. Sanal Müze Türleri

Sanal müzeler içeriklerine göre; “broşür sanal müzeler”, “içeriksel sanal müzeler”, “eğitsel sanal müzeler” ve “sanal müzeler” olmak üzere dört başlık altında toplanabilir (Çolak, 2006, 308).

- **Broşür Sanal Müzeler**

Müzeye ait genel bilgilerin yer aldığı internet uygulamalarıdır. Müze koleksiyonu ile ilgili kısıtlı bilgi verirler. Bu nedenle de sanal müzeden ziyade tanıtım amacıyla oluşturulmuş internet sayfası olma özelliğini taşırlar (Çolak, 2006, 308).

- **İçeriksel Sanal Müzeler**

Koleksiyonları çevrimiçi aktaran ve ziyaretçinin koleksiyondaki objeleri keşfetmesini amaçlayan sanal müze uygulamalarıdır. Bu uygulamada nesne merkezli bir yol izlenir ve koleksiyon bilgi bankaları ile benzerlikleri vardır. İçerik eğitici ve öğretici değildir, bu nedenle konunun uzmanları tarafından kullanımı daha uygundur. Müze koleksiyonunun tanımlarken ayrıntılı bilgi vermesi bu uygulamaların en önemli özelliğidir (Çolak, 2006, 308).

- **Eğitsel Sanal Müzeler**

Bu gruptaki sanal müzeler ziyaretçilerine yaş, deneyim ve bilgi seviyelerine göre giriş imkanı verir ve bilginin sunumu nesne değil içerik merkezlidir. Eğitsel sanal müzelerde ziyaretçinin ilgi alanına giren konuda daha fazla bilgi alması ve



siteyi yeniden ziyaret etmesine imkan veren bağlantılar bulunur. Buradaki asıl amaç, ziyaretçinin müzeyi ziyaret edip nesnelere yerinde görmesini sağlamaktır (Çolak, 2006, 308).

- **Sanal Müzeler**

Öğretici sanal müzelerin bir sonraki adımı olarak görülebilir. Sadece müzenin koleksiyonunu sunmanın yanında diğer sayısal koleksiyonlara da bağlantılar vardır. Bu şekilde, sayısal koleksiyonlar gerçek dünyanın kopyaları olmaktan çıkarlar (Çolak, 2006, 308).

### 2.6.3. Sanal Müzelerin Yararları

Sanal müzeler ziyaretçilerine, gerçek müzelerin sağlayamadığı birtakım avantajları sunabilmektedir. Öncelikle sanal müzeler, ziyaretçisine gerçek müzelerin koleksiyonlarına zaman ve mekandan bağımsız bir şekilde sanal ortamda erişebilme ve onlar hakkında bilgi edinebilme imkanı sağlamaktadırlar. Sanal müze ziyareti için gerekli teknolojik donanıma sahip olan her birey, istediğinde kolaylıkla müzelerin koleksiyonlarına sanal olarak erişebilmektedirler. Sanal müze ziyareti için belirli bir ziyaret saati yoktur, kişi dilediği zaman istediği sanal müzeye erişebilmektedir.

Çolak (2006, 311) sanal müzelerin faydalarını şöyle sıralamaktadır:

- Sanal müzeler dünya çapında erişim imkanı sağlarlar.

Günümüzde müzelerin bünyelerinde barındırdıkları nesnelere yalnızca müzenin içinde bulunduğu toplumun değil, dünyanın mirası olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle günümüzde müzeler hızla sayısallaşmakta ve benzer tür müzeler ve benzer koleksiyona sahip müzeler portallar oluşturmaktadır. Avrupa Saray Müzeleri ve sınırları olmayan müzeleri örnek olarak gösterebiliriz.

- Sanal müzeler ziyaretçileri ile kesintisiz bir şekilde iletişim sağlarlar.

Müzeler iletişimin ön plana çıktığı dönemlerde, geleneksel medya araçlarını kullanmışlar fakat bu medya araçları sağladığı imkanların kısıtlı ve yavaş olması nedeniyle müzelerin ihtiyaçlarına tam olarak cevap veremiyorlardı. İnternet vasıtasıyla müzeler ziyaretçileri ile kesintisiz ve hızlı bir şekilde iletişime geçmişlerdir.

- Doğru tasarlanan sanal müzeler uzaktan eğitim ve hayat boyu eğitim amacıyla kullanılabilirler.

Müzeler geçtiğimiz yüzyılın başından bu yana eğitim kurumları olarak görülmektedir. Sanal müzeler müze içi ve müze dışı eğitim etkinliklerinde etkin olarak rol oynamaktadırlar. Günümüzde birçok müzenin internet uygulamalarında farklı yaş gruplarına uygun olarak tasarlanmış eğitim paketlerine erişim sağlanmaktadır.

- Sanal müzeler sayısal ayırımın kapanmasına katkı sağlarlar.

Bilişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların en önemlisi ise sayısal ayırımıdır. Sanal müze uygulamaları ile oluşturulan e-kültür faaliyetleri sayısal ayırımın kapanabilmesine imkan tanır.

- Sanal müzeler doğru ve güvenilir bilgi kaynaklarıdır.

Müzeler güvenilir bilgi kaynaklarıdır. Sanal müzeleri de gerçek müzelerin internet ortamındaki bir yansıması olarak ele aldığımızda bu uygulamalar internet ortamında güvenilir bilgi kaynaklarını olma özelliğine sahiptirler.

Tepecik (2008, 240) ise sanal müzelerin faydalarını şöyle sıralamaktadır:

- Ülkenin en ucra köşesindeki yerlerde yaşayan insanların ziyaret etme fırsatı bulamadıkları büyük müzeler, sanal müzeler vasıtası ile ziyaretçilerin ayağına götürülmüş olur.

- Dünya üzerindeki büyük müzelerin ziyaret edilebilmesi sanal müzeler ile mümkün olabilmektedir.

- Ziyaretçiler sanal müzeye zaman kısıtlaması olmaksızın kesintisiz bir şekilde ziyaret gerçekleştirebilirler.

- Gerçek müzelerin yerini tutmamasına karşın genel kültür açısından bilgilendirme sağlar.

- Ülke genelindeki tüm okullarla kurulacak olan elektronik iletişim ağları ile müze eğitimi ilişkisi kurulabilir.

Eğitimi-öğretim sürecinde gerektiği şekilde faydalandığı takdirde müzelerin eğitime olumlu katkılarının olacağı tartışılmaz bir gerçektir. Fakat ülkemizde müze gezilerinde karşılaşılan zorluklar sebebiyle okul yöneticileri ve öğretmenlerin müze gezilerine gereken önemi vermedikleri ve eğitim öğretim sürecinde müzelerden yeterince yararlanmadıkları da bir gerçektir.

Müze gezilerinde yaşanacak olan zorlukları şöyle sıralamamız mümkündür (Demirci, 2009, 119):

- Yasal sorumluluk oldukça fazladır.
- Organizasyonu oldukça zor ve yorucu olmaktadır.
- Ulaşımın sağlanması ile ilgili sorunlar yaşanabilmektedir.
- Gerekli izinleri alma işlemi oldukça zor ve yorucudur.
- Gezi grubuna eşlik edebilecek kişilere ihtiyaç duyulmaktadır.
- İyi bir planlamanın yapılmadığı veya öğrenci kontrolünün sağlanamadığı takdirde zaman israfından öte geçemez.

Ayrıca müze gezileri engelli öğrenciler için de sorun teşkil edebilmektedir. Bu sorunları Hooper-Greenhill şöyle aktarmaktadır.

Müzeler, sağlıklı olan bireyler için bile ziyaret gerçekleştirilmesi güç yerler olabilir. Müzeler çok yorucudur ve gerek fiziksel gerekse de zihinsel olarak çaba gerektirir. Müze ve galeriler engelli olan insanlar için genellikle aşılması imkansız güçlüklerle doludur; bu güçlükler park etmek ve içeriye girmekten, nasıl yardım edeceğini bilmeyen personele, az aydınlatılmış serimlere, eğer merdivenler varsa belki hiç içeriye girememeye kadar değişebilir (Hooper-Greenhill, 1999, 151).

Bütün bu çalışmalarda öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir bununla birlikte öğretmenlerin bu sorumluluğu yüklenmek istememesi de bir başka sınırlılığa yol açmaktadır. Bu durumun yaşanmasındaki sebeplerden birisi de ülkemizdeki öğretmenlerin müze eğitimi konusunda gereken düzeyde yetiştirilememiş oluşudur. Müze eğitimi hususunda gereken bilgi ve donanıma sahip ve müzelerin faydalarını kavramış bir öğretmenin bu sorumluluğu severek üstleneceği muhakkaktır (Yıldırım ve Tahiroğlu, 2012, 106).

Öğretmenin alan gezilerinde karşılaştığı zorluklar onları gerçek gezi yapmaktan alıkoymaktadır. Ancak günümüzde sınıfta, bilgisayarlar sayesinde gerçek gezilerde sıkça karşılaşılan; ulaşım problemi, yol ücretleri, izinler, hava durumu, kaybolan çocuklarla uğraşmak gibi zorluklar olmaksızın alan gezisi yapabilmek mümkün olabilmektedir. İnternetle öğrencilerin, sınıf duvarlarının ötesinde öğrenmelerini pekiştirebiliriz. Öncelikle sanal sergilerden en yüksek oranda kazanç sağlayabilmek için doğru yazılım ve donanım kullanılmalıdır (Ata, 2002, 110).

Sanal müzeler ile öğretmenler derslerinde amaca uygun sanal müzelere girerek derslerindeki konularını görsellerle ve bilgilendirmelerle pekiştirebilirler (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, 87). Sanal müzeler öğrenme ortamı sağlamanın yanında keşfetme, katılım ve etkileşim fırsatları da sunmaktadır. Sanal müzelerin öğrenmeye sağlayacağı katkıları şu şekilde sıralanabilir (Akt. Durmuş, 2012, 26):

- Müzelerin öğrenmeyi artırmada önemli katkıları vardır. Sanal müzeler ise aynı zamanda sınıf içi etkinliklerde de kullanılabilme imkanı sunar.
- Sanal müzeler kaynak ve zaman sınırlamalarının önüne geçilmesini sağlayabilir.
- Sanal müzeler aynı zamanda, öğretmen ve öğrencilere okulun dışında bulunan zengin ve farklı öğrenim materyallerine ulaşma olanağı sağlar.
- Sanal müzeler ziyaretçilerine aynı amaca yönelik farklı deneyimler yaşamalarını sağlayabilir.

## **2.7. SOSYAL BİLGİLER MÜZE İLİŞKİSİ**

Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlanmaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen canlı bilgiler olarak tanımlanabilir (Sönmez, 1996, 3). Sosyal Bilgilerin konusu insan ve insan yaşamı olup disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır. Sosyal Bilgiler genel itibariyle tarih, coğrafya, vatandaşlık, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, hukuk ve felsefe bilgisi konularını birbirleri ile ilişkilendirilerek oluşturulan ve yaşam boyu devam edecek olan vatandaşlık becerileri sunan bir eğitim programıdır (Akkuş ve Meydan, 2013, 15). Sosyal Bilgiler dersi konularını yaşamla ilişkilendirerek öğretim sürecinde çeşitli yöntem ve teknikleri kullanmak bu dersi ezber bir ders olmaktan kurtarmak için yapılabilecek en önemli çalışmalardan biridir (Meydan ve Akkuş, 2014, 404) .

Sosyal Bilgiler eğitiminde aile, arkadaşlar, komşular, akrabalar, esnaf, medya, mahalle parkı, okulun sosyal çevresi, civarda bulunan resmi ve özel kurumlar (PTT, Bankalar, Muhtarlık, Eczane, Kargo Şirketleri vb.) dahası hayatın kendisi önemli öğrenme kaynakları ve alanlarıdır. Müzeler Sosyal Bilgiler eğitiminde bir öğrenme kaynağı ve ortamı olarak özel bir yer tutar. İletişim süreci açısından müzeler belirli bir durumdan hareketle mesajını türlü yollar vasıtasıyla alıcılarına (ziyaretçilerine) ileten kaynaklardır. Müzeler öğretmene, ders kitabına ve daha birçok kaynağa alternatif ve onları tamamlayıcı bir kaynak olma özelliği taşır. Müzelerdeki somut

nesneler ile Sosyal Bilgiler dersi ünitelerindeki pek çok kazanıma daha kolay bir şekilde ulaşılması mümkündür (Ata, 2013, 342).

Müzeler Sosyal Bilgiler öğretimine birçok açıdan katkı sağlarlar. Müzeler, öğrencilerin tarihi eser ve kültürel varlıkların değerini kavramalarını, kültürel mirası korumalarını ve değişik kültürlerle karşı hoşgörülü olarak çok kültürlülüğü özümsemelerini sağlar. Müze koleksiyonları öğrencilerin geçmişin nasıl yorumladığını görmeleri sağlar ve böylece onların geçmiş ve tarih disiplini hakkında eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Müzelerde, sergilenen eşyalar ulusal kimliğin, kültürün ve belleğin korunmasına, tarihi ve kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasına da yardımcı olur. Bunlardan dolayı müzeler, gerek Sosyal Bilgiler gerekse Tarih eğitimi programlarında belirtilen pek çok amacın etkili bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayabilecek bir potansiyele sahiptir. Müzelerin Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitimine sağlayacağı katkılar sebebiyle tarih standartlarında müzelerin eğitim amaçlı olarak faydalanılması gereken mekanlar olduğu vurgulanmış ve lisans programlarındaki Sosyal Bilgiler öğretim yöntemleri dersinin müze eğitimini kapsamı tavsiye edilmiştir (Akt. Yılmaz ve Şeker, 23).

Sosyal Bilgileri oluşturan disiplinlerden bir tanesi de tarihtir (Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009, 484). Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularının anlaşılması hususunda çoğu zaman büyük güçlükler yaşanmaktadır. Öğrencinin dikkati dağılmakta, konuya ilgisi çekilememekte ve sonuçta derste istenilen amaca ulaşamamaktadır. Tarihi olay ve olgular görsellikten ve ilgi çekici olmaktan uzak bir anlatımla verildiğinde öğrenci hafızasında kalıcı olmamakta, derse olan ilgiyi azaltmakta ve bir süre sonra öğrencilerde tarih dersine karşı olumsuz tutumların gelişmesine neden olmaktadır (Ercan, 2007, 9). Müzeler birçok dersin öğretiminde yararlanılan mekanlar olmakla beraber tarih öğretimi için de uygun bir öğrenme ortamıdır. Müzeler bünyelerinde tarihin kanıtları olan nesneler bulundurmaktadır ve birçok ülke müzeleri tarih öğretiminde güçlü bir araç ve laboratuvar olarak kabul etmiştir. Tarih öğretiminde nesnelere kullanmanın ve müzelere yapılacak eğitim gezileri ile öğretimin desteklenmesinin önemi, okulların müfredat programlarında da vurgulanmaktadır (Akt. Tezcan Akahmet, 2008, 54).

Ülkemizde 2005 Sosyal Bilgiler öğretim programı “öğrenme alanı” adıyla literatüre yeni bir kavram getirmiştir. Programda insan etkinlikleri dokuz öğrenme

alanına bölünmüş ve iki ya da üç disiplin bir öğrenme alanının içinde kaynaştırılmaya çalışılmıştır (Ata, 2013, 345).

Aşağıdaki tabloda (Tablo 2.7.) bazı Sosyal Bilgiler öğrenme alanları ile müzelerin ilişkilendirilmesi verilmiştir (Ata, 2013, 345-346-347).

**Tablo 2.7.** Sosyal Bilgiler öğrenme alanları ile ilişkilendirilen bazı müzeleri gösterir tablo

Sosyal Bilgiler Bazı Öğrenme Alanları ve Disiplinler	Bazı Müzeler
<b>BİREY VE TOPLUM</b> (İnsan İlişkileri ve İletişim vb.) (Psikoloji, Sosyoloji, Tarih)	Basın Müzesi (İstanbul) TRT Müzesi (Ankara) Telekom Müzesi (Ankara) PTT Müzesi (İstanbul) Karikatür ve Mizah Müzesi (İstanbul)
<b>KÜLTÜR VE MİRAS</b> (Antropoloji, Tarih, Arkeoloji, Sosyoloji ve Halkbilimi)	Etnografya Müzesi (Ankara) İstanbul Arkeoloji Müzesi (İstanbul) Anadolu Medeniyetleri Müzesi (Ankara) Topkapı Sarayı Müzesi (İstanbul) Gazi Üniversitesi Halk Bilim Müzesi (Ankara) Türk ve İslam Eserleri Müzesi (İstanbul) Panorama 1453 Tarih Müzesi (İstanbul) Vakıf Eserleri Müzesi (Ankara) Tahtakuşlar Müzesi (Balıkesir) Sakıp Sabancı Müzesi (İstanbul) Cumhuriyet Tarihi Müzesi (Eskişehir) Mevlana Müzesi (Konya) Karagöz Müzesi (Bursa)
<b>İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER</b> (Coğrafya, Tarih, Antropoloji ve Halkbilimi)	Zihni Derin Çay Müzesi (Rize) Meteoroloji Müzesi (Ankara) MTA Tabiat Tarihi Müzesi (Ankara) Türkiye Ormancılık Müzesi (Ankara) Harita Genel Komutanlığı Müzesi (Ankara) Denizcilik ve Su Ürünleri Müzesi (İstanbul) Zooloji Müzesi (İstanbul) İstanbul Üniversitesi Jeoloji Müzesi (İstanbul)
<b>ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM</b> (Ekonomi, tarih ve Coğrafya)	Bursa Kent Müzesi (Bursa) Ziraat Bankası Müzesi (Ankara) Osmanlı Bankası Müzesi (İstanbul) Türkiye İş Bankası Müzesi (İstanbul) Ankara Halk Ekmek Fabrikası Ekmek Müzesi (Ankara)
<b>BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM</b> (Tarih, Coğrafya, Doğa ve Fen Bilimleri)	Ankara Üniversitesi Rasathanesi Müzesi (Ankara) Tofaş Otomobil Müzesi (Bursa) ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi (Ankara) Telekomünikasyon Müzesi (Ankara) Rahmi M. Koç Müzesi (İstanbul) İslam Bilim ve Teknoloji Müzesi (İstanbul) İstanbul Oyuncak Müzesi (İstanbul) Hava Kuvvetleri Müzesi (Ankara) TCDD Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi (Ankara) Askeri Müze (İstanbul) İtfaiye Müzesi (İstanbul) Tıp Tarihi Müzesi (İstanbul)

<b>GRUPLAR, KURUMLAR VE SOSYAL VE SOSYAL ÖRGÜTLER</b>	Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu Müzesi (Ankara) Türk Hava Kurumu Müzesi (Ankara) Kızılay Müzesi (İzmir) Jandarma Müzesi (Ankara) Polis Müzesi (Nevşehir) Cumhuriyet Eğitim Müzesi (İstanbul) Galatasaray Müzesi (İstanbul) Fenerbahçe Spor Kulübü Müzesi (İstanbul) Beşiktaş Jimnastik Kulübü Müzesi (İstanbul) Kandilli Rasathanesi Müzesi (İstanbul) Hukuk Müzesi (Ankara)
<b>KÜRESEL BAĞLANTILAR</b> (Coğrafya, Antropoloji, Ekonomi, Beşeri Bilimler)	British Müzesi (İngiltere)-Ulusal Müze Louvre Müzesi (Fransa)- Sanat ve Sanat Tarihi Kanada Bilim ve Teknoloji Müzesi (Kanada)- Endüstri ve Teknoloji Alman Tarih Müzesi (Almanya)- Tarih Müzesi Kahire Mısır Müzesi (Mısır)- Tarih Öncesi ve Arkeoloji Ulusal Bilim Müzesi (Japonya)- Doğa ve Doğa Bilimleri Asya Uygarlık Müzesi (Singapur)- Etnoloji ve Uygarlık Dünya müzeleri için bkz. <a href="http://icom.museum/vlmp/world.htm">http://icom.museum/vlmp/world.htm</a>

## 2.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

### 2.8.1. Sosyal Bilgiler Alanında Yapılan Araştırmalar

Selanik Ay ve Kurtdere Fidan (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri incelenmiştir. Tarama modelindeki bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını 2012-2013 öğretim yılı bahar döneminde Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanmanın sağlayacağı katkılara ilişkin olarak en fazla; öğrenilenlerin kalıcılığı üzerinde etkili olmasına, kavramların somutlaştırılmasına, geçmiş ile bugün arasında ilişki kurmayı sağlamasına, yaparak yaşayarak öğrenmeye olanağını sunmasına imkan tanıdığı şeklinde olmuştur.
- Öğretmen adaylarının Türkiye’ de müzelerin zengin olduklarını ancak müzelerden eğitsel açıdan yeterince yararlanılmadığını ve öğrencilerin

seviyelerine göre bilgi veren müze yetkililerinin olmadığını düşündükleri belirtmişlerdir.

- Öğretmen adaylarının neredeyse tamamına yakınının müze yetkililerinden öğrencilerin seviyesine uygun biçimde bilgi vermelerini beklediklerini ifade etmişlerdir.

Coşkun Keskin ve Kaplan (2012) tarafından yapılan çalışmada; okul dışı bir öğrenme ortamı olarak oyuncak müzelerinin Sosyal Bilgiler ve tarih eğitimi açısından çocuğa hangi bakış açısı ve becerilerini kazandıracaklarını incelemiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak gezi çalışma yaprakları, gezi sırasında alınan ses kayıtları, gezi sonrası öğrencilerle açık uçlu sorularla yapılan yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler ve sohbet tarzı toplu görüşmeler ve gezi sonrası öğrencilerin yazdıkları günlükler kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2010 yılında İstanbul' un Kadıköy İlçesindeki bir okuldaki 8 tane altıncı sınıf öğrencisinin katılımıyla oluşturulmuştur. Araştırmada ulaşılan sonuçlar ise; oyuncak müzelerinin öğrenme ortamı olarak kullanılması ile öğrencilerin:

- Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitiminde yer alan bilişsel düzeydeki bazı kazanımları kazanabileceği,
- Üst düzey becerileri ve barış ve emeğe saygı gibi değerleri sergileyebileceği,
- Değişim ve süreklilik açısından bilim ve teknolojiye yönelik bilgileri fark edebileceği,
- Öğrencilerin oyuncak müzelerini kendilerine katkı sağlayan okul dışı ortam olarak niteledikleri,

şeklinde olmuştur.

Egüz ve Kesten (2012) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve bu dersi alan öğrencilerin müzelerin Sosyal Bilgiler eğitimi amaçlı kullanılmasına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışma olup görüşme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ilinde bulunan okullarda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve bu okullarda öğrenimlerini gören toplam 20 tane 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar ise



- Sosyo-ekonomik bakımdan üst düzey olarak belirlenen okullarda gerçek müze ve sanal müze ziyaretlerinin Sosyal Bilgiler dersinde daha etkin olarak kullanıldığı, sosyo-ekonomik bakımdan alt düzey olarak belirlenen okullarda ise öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde müzeleri etkin olarak kullanmadığı görülmüştür.
- Araştırmada öğretmenlerin sanal müze ziyaretleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadıkları ve çeşitli nedenlerle öğrencilere sanal müze ziyaretleri yaptıramadıkları tespit edilmiştir.
- Bürokratik işlemlerin uzunluğu öğretmenleri müze ziyaretleri konusunda isteksiz olmaya itmektedir.

şeklindedir.

Kısa (2012) tarafından yapılan çalışmada Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri ile öğretmenlerin müze gezileri düzenlemekte yaşadıkları sıkıntılara ilişkin görüşleri ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini Afyonkarahisar il merkezinde eğitim gören müze gezilerine katılan toplam 577 tane 6., 7. ve 8. sınıf öğrencisi ve müze gezilerine katılmayan toplam 423 tane 6., 7. ve 8. sınıf öğrencisi ile Afyonkarahisar il merkezindeki okullarda 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma genel tarama modelinde yapılmış olup veri toplama aracı olarak derecelendirilmiş bilgi toplama formları kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar şöyledir:

- Araştırmaya katılan öğrenciler müze gezilerinin kendilerine katkısının olduğunu, diğer bilim dallarına ilgilerini artırdığını ve Sosyal Bilgiler dersinde müzeleri kullanmanın önemli olduğunu belirtmişlerdir.
- 8. sınıf öğrencilerinin müze gezisi sonrası yapılan etkinliklere 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre daha az katıldıklarına ve müze gezilerinin kendilerine yarar sağlamadığını düşündükleri görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden yılda iki kez ve yılda üç kez ve daha fazla müzeye giderim seçeneğini işaretleyen öğrencilerin genellikle müzeye okul gezileriyle veya öğretmenleriyle gittiklerine; müze gezisi sırasında veya müze gezisi sonrasında yapılan etkinliklere daha fazla katıldıklarına ve bu tür

etkinliklere katılmaktan zevk aldıklarına; müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersine çeşitli yönlerden katkı sağladığına ulaşılmıştır

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun müze gezilerinin öğrencilerde Sosyal Bilgiler dersine yönelik öğrenme sürecine katkısı olduğunu ve tarihsel düşünme becerisine katkı sağlamış olabileceğini belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin müze gezileri düzenlemede yaşadıkları sıkıntılar incelendiğinde öğretmenlerin yaşadıkları sıkıntıların en başında sınıf mevcudunun kalabalık olması gelmektedir. Diğer karşılaşılan sorunlar ise; mesleki kıdem yılının düşük olması, öğretmenlerin müze gezilerinde öğrencilerin sorumluluğunu almak istemeleri, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik düzeylerinin ve veli tutumlarının farklı olması şeklinde gösterilebilir.

Ustaoğlu (2012) tarafından yapılan çalışmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Türk Tarihinde Yolculuk” ünitesinde sanal müze gezileri kullanılarak yapılan gezilerin öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak başarı testi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2011-2012 eğitim öğretim yılında Battalgazi İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan genel sonuç ise şöyledir:

- Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze gezilerinin kullanılmasının öğrencilerin başarılarında olumlu yönde bir farklılığın oluşmasına katkı sağladığı görülmüştür.

Çerkez (2011) tarafından yapılan çalışmada 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi öğrenme çalışmalarının öğrencilerin akademik başarıları ve Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak “kişisel bilgi formu, tutum ölçeği ve akademik başarı testi” uygulanmıştır. Araştırma örneklemini 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Kastamonu ili Merkez ilçesinde bulunan rastgele seçilmiş Merkez İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şöyledir:

- Müze eğitimine dayalı etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumlarını ve bu derste akademik başarılarına olumlu yönde anlamlı bir etkisinin olduğudur.

Sönmez (2011) tarafından yapılan çalışmada 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında Eski Çağ tarihi konularının öğretilmesinde müzelerin önemini, karşılaşılan sorunları ve çözüm önerilerini incelemiştir. Araştırmada müzelerin sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı ve kullanılması sırasında karşılaştıkları problemlerin neler olduğunun tespit edilebilmesi için anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şöyledir:

- Müzeler öğrencilerin eski çağ konularını öğrenirken onların empati duygularını geliştirmektedir ve öğrencilere etkin ve kalıcı öğrenme sağlarlar.
- Müzeler yapılandırmacılık eğitim programlarının yaparak yaşayarak ilkesine uygun ortamlardır.
- Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerin eskiçağ tarihi konularının görselleştirmesi ve o döneme ait değerlendirme yapabilmesine müzelerin büyük katkısının olduğunu düşünmektedirler.
- Uygulama kapsamındaki öğretmenlerin müze gezisi öncesinde öğrencilerini müze ve müzedeki eserler ile ilgili bilgilendirdikleri ve ön hazırlık yaptıkları anlaşılmıştır.

### **2.8.2. Diğer Alanlarda Yapılan Çalışmalar**

Yenigün Kapan (2011) yapılan çalışmada yetişkinler için geliştirilen müze eğitim programının yetişkinlerin bilişsel ve duyuşsal düzeylerine etkileri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2009 yılında İstanbul ilinde Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü' ne bağlı bir Toplum Merkezi'nde hizmet alan 12 yetişkin kadın oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekildedir:

- Yetişkinler için hazırlanıp uygulanan müze eğitim programının yetişkinlerin bilişsel ve duyuşsal alanlarında olumlu izlenimler bırakmış ve yetişkinlerde müzelere yönelik olumlu tutumlar geliştirmiştir.

Pirdal (2011) tarafından yapılan çalışmada Resim-İş Anabilim Dalı öğretim elemanlarının müzelerin sanat eğitimi açısından kullanılmasına ilişkin görüşlerini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 23 üniversitedeki toplam 139 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekilde olmuştur:

- Öğretim elemanlarının müzelerin sanat eğitiminde kullanılmasına yönelik görüşlerinin olumlu olmasına karşın araştırmaya katılan öğretim elemanlarının müzeleri sanat eğitiminde kullanma durumlarının düşük olduğu görülmüştür.
- Öğretim elemanlarının büyük bir kısmının eğitim kurumlarının müzeleri sanat eğitiminde kullanılması hususuna yeteri kadar önem vermediğini ve müzelerin sanat eğitiminde yeterli düzeyde kullanılmadığını düşündükleri görülmüştür.
- Öğretim elemanlarının müzelerde sanat eğitimi ile ilgili yapılan eğitim etkinliklerinin amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilmediğini düşündükleri tespit edilmiştir.
- Öğretim elemanlarının müzelerin sanat eğitimi açısından gerekli koşulları sağlamadıklarını düşündükleri tespit edilmiştir.

Akengin (2011) tarafından yapılan çalışmada Görsel Sanatlar Dersi'nde müze kaynaklı işbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrenci erişimine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılında Ankara Hayri Erişen İlköğretim Okulu öğrenimlerini gören 61 tane altıncı sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testi ve görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekildedir:

- İş birliğine dayalı müze eğitimi uygulamalarının öğrencilerinin etkili öğrenme gerçekleştirmelerinde ve grupla çalışma yapmanın gerektirdiği becerilerin kazanılmasında katkısı olduğu tespit edilmiştir.

Arı (2010) tarafından yapılan çalışmada Sınıf Öğretmenlerinin Müze Bilinci Öğrenme Alanı etkinliklerinin gerçekleştirilebilirliğine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan 6 ilköğretim okulunda görev yapan 18 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekildedir:

- Öğretmenler Müze Bilinci Öğrenme Alanını gerekli ve önemli bulmaktadırlar.
- Öğretmenlerin Müze Bilinci Öğrenme Alanının Görsel Sanatlar dersine katkılarının olduğunu düşünmektedirler.

- Öğretmenler Müze Bilinci Öğrenme Alanına yönelik olarak kendilerini bilgi anlamında çok yeterli bulmadıkları bu alan için bir araştırma yapmadıkları, öğrencilik yıllarında edindikleri bilgilerle sınırlı oldukları ve bu alanın birinci sınıftan itibaren branş öğretmenleri tarafından verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Öğretmenlerden bazıları da Müze Bilinci Öğrenme Alanına yönelik olarak kendisini bu alanda yetiştirmeye çalıştığını ve bu alanda kendilerini yeterli bulduğunu düşünmektedirler.
- Öğretmenlerin bir kısmı Müze Bilinci öğrenme alanı etkinliklerinin gerçekleştirilmesine ilişkin programdaki etkinlikleri uygulanabilir bulurken bazı öğretmenler ise programdaki etkinlikleri gerçekleştirmekte zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.
- Etkinlikleri gerçekleştirmede sorun yaşadığını belirten öğretmenlerin görüşlerinden, etkinlikleri gerçekleştirememeye nedenlerinin: Etkinlik planlarının yeterince rehberlik etmemesi ve anlaşılması, etkinlikleri gerçekleştirmek için zamanın yeterli olmaması, ek bir kaynak kitaba ihtiyaç duyulması, etkinlikler için çocukların küçük yaşta olması, etkinliklerin çok uzun bir dönemi kapsaması, bazı etkinliklerin pahalı araçları gerektiriyor olması belirtmişlerdir.

Aktekin (2008) tarafından yapılan çalışmada eğitim amaçlı müze ziyaretleriyle ilgili olarak müzelerde çalışan uzmanların ne düşündüğü incelenmiştir. Araştırma; Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi (I. TBMM Binası) ve Cumhuriyet Müzesi (II. TBMM Binası) ile Bitlis'in Ahlat ilçesindeki Selçuklu Müzesi'nden birer uzmanla yapılmıştır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekildedir:

- Görüşme yapılan tüm uzmanlar müzelerin eğitsel görevlerinin bulunduğuna inanmaktadırlar.
- Araştırmaya katılan uzmanlar mevcut okul ziyaretlerinin etkili ve verimli olduğuna inanmamakta ve öğrencilerin bu ziyaretlerden hiçbir şey öğrenmediklerini düşünmemektedirler.

Süzen (2005) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okullarında görevli yönetici ve resim-iş öğretmenlerinin müzelerin görsel sanatlar (resim) eğitimi amaçlı kullanılması konusundaki görüşlerini belirlemek ve bu kurumlarda müzelerin eğitim

amaçlı kullanılmasının görsel sanatlar eğitimine katkılarını incelemiştir. Araştırmada veriler ilgili literatürün taranması ve geliştirilen anketler ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara ili Merkez ilçelere bağlı ilköğretim okullarından rastgele seçilen 4 okulda görev yapan 48 yönetici ve yönetici yardımcısı ile 40 tane resim-iş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise şu şekilde olmuştur:

- Okul yöneticilerinin müze ve sanat galerilerinin Görsel Sanatlar eğitimi amaçlı kullanılmamasına ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir: Müfredatta müze eğitimi için ayrılmış zaman dilimi yoktur, müze ve sanat galerileri ziyaretleri verimli düzeyde yapılamadığı için öğrencilerde alışkanlık haline gelmemektedir, öğretmenler müze ziyaretleri konusunda yetersiz ve deneyimsizdirler, müze çalışma atölyeleri ve laboratuvarları bulunmamakta ve bu nedenle sanat eğitimi amaçlı kullanılamamaktadır, müze ve sanat galerileri ziyaretleri için yeterli zaman ve maddi imkan yoktur.
- Resim-İş öğretmenlerinin, müze ziyaretlerinin eğitim amaçlı olarak gerçekleştirilememesine ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir: Müze giriş ücretlerinin pahalı olması, müze ziyaretleri için gereken izin alımlarının zorluğu, müze mekanlarının eğitim için yeterince elverişli olmaması, müze rehberlerinin müzeye gelen öğretmen ve öğrencilere gereken ilgiyi göstermemeleri,
- Resim-İş öğretmenlerinin müze ve sanat galerilerinin Görsel Sanatlar eğitimi amaçlı kullanılmasının yararlarına ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir: Ziyaretler öğrencilerin kültürler arası anlayışı geliştirmede önemlidir, müze ziyaretlerinden sonra sınıf ortamında gerçekleştirilecek sanatsal faaliyetler öğrenciler için faydalı olur.

Epik (2004) tarafından yapılan çalışmada; müzelerin, lise öğrencilerinin tarih dersi başarıları ve hatırd tutma becerileri üzerindeki etkileri ile müzeciliğin Türkiye’deki tarihsel gelişiminin ve müzelerin eğitici rolleri incelenmiştir. Araştırmada veriler geliştirilen başarı testi ile toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında Güzelbahçe İMKB Endüstri Meslek Lisesi’nin 9. sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada ulaşılan genel sonuçlar ise:

- Günümüzde müzelerin klasik görevleri arasına topluma estetik duygusunun kazandırılması; dnn, bugünün ve geleceğin açıklanması, yorumlanması ve halkın eğitilmesi de girdiği grlmtr,
- Müzelerin tarih eğitiminde kullanılmasının öğrencilerin başarısını artırdığı, bilişsel becerilerini geliştirdiği tespit edilmesi,
- Müzelerin tarih derslerinde kullanılması ile bilgilerin hatırdakalmasının arttığı tespit edilmesi

eklinde olmuştur.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler hakkında bilgiler verilmiştir.

#### 3.1 Araştırma Modeli

Araştırma betimsel yöntemlerden tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli; “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 1982, 82).

Yapılan çalışmada ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma ve okullarının onlara müzelerle ilgili rehberlik etme durumlarını belirlemek amacıyla tarama modeli seçilmiştir.

#### 3.2 Evren

Bu araştırmanın ulaşılabilir evrenini Giresun ilindeki ortaokullar oluşturmaktadır.

#### 3.3 Örneklem

Araştırmanın örneklemini Giresun il merkezi, ilçeler ve köylerde bulunan tabakalı örnekleme ile seçilen 43 ortaokul içinden rastgele seçilen 22 okulda öğrenimlerini görmekte olan toplam 1224 tane 5., 6. ve 7. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Okulların, bulunduğu yerleşim birimlerine göre sayıları ve öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 3.3.1. ve Tablo 3.3.2.'de verilmiştir.



**3.3.1.** Araştırma kapsamındaki ortaokulların bulunduğu yerleşim birimlerine göre dağılımı

Yerleşim Birimi	Okul Sayısı	Seçilen Okul Sayısı
İl Merkezi	7	5
İlçe Merkezi	19	6
Köy	17	11
Toplam	43	22

Tablo 3.3.1. incelendiğinde araştırma için seçilen okulların 5'inin il merkezinde, 6'sının ilçe merkezlerinde, 11'inin ise köylerde bulunan okullar olduğu görülmektedir.

**Tablo 3.3.2.** Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin demografik özellikleri

Özellik		f	%
Cinsiyet	Erkek	617	50,4
	Kız	607	49,6
Yaş	10	12	1,0
	11	382	31,2
	12	402	32,8
	13	416	34,0
	14	12	1,0
Sınıf	5. Sınıf	405	33,1
	6. Sınıf	400	32,7
	7. Sınıf	419	34,2
Baba Eğitim	Okur-Yazar Değil	11	0,9
	İlkokul	283	23,1
	Ortaokul	362	29,6
	Lise	370	30,2
	Üniversite	191	15,6
	Lisansüstü	7	0,6
Anne Eğitim	Okur-Yazar Değil	54	4,4
	İlkokul	405	33,1
	Ortaokul	401	32,8
	Lise	268	21,9
	Üniversite	92	7,5
	Lisansüstü	4	0,3
Okulun Bulunduğu Yer	İl Merkezi	407	33,3
	İlçe Merkezi	407	33,3
	Köy	410	33,5

Tablo 3.3.2. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin %50,4'ünün erkek, %49,6'sının kız olduğu, yaşlarının 10 ile 14 arasında değiştiği,

5., 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gördükleri görülmektedir. Yine araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin baba eğitim durumlarının ağırlıklı olarak ortaokul (%29,6) ve lise (%30,2) düzeyinde, anne eğitim durumlarının ise ağırlıklı olarak ilkokul (%33,1) ve ortaokul (%32,8) düzeyinde olduğu görülmektedir.

#### **3.4. Verileri Toplama Teknikleri**

Araştırmanın kuramsal temelini oluşturmak ve anket formunu geliştirmek amacıyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu kapsamda çeşitli kaynaklara ulaşılmış (Gürkan, 2004; Bozdoğan, 2007; Kısa, 2012;) ve araştırmacı tarafından anket formu bu kaynaklar ışığında geliştirilmiştir. Anket formunun geliştirilmesi sürecinde kapsam geçerliliğini sağlamak için 3 farklı alan uzmanının görüşüne başvurularak anket formuna son hali verilmiştir. Anketinin yapısı gereği ön uygulama yapılmamıştır.

#### **3.5. Verilerin Analizi**

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesi için SPSS For Windows 16.00 istatistik paket programı kullanılmıştır. Uygulanan anket formuyla elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans, yüzde, ki-kare analizlerinden yararlanılmıştır.

## IV. BÖLÜM

### 4. BULGULAR

Bu bölümde, uygulanan anket formu ile elde edilen veriler sunulmuştur.

#### 4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine ve Müzelere İlgili Duyma Durumlarına Yönelik Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ve müzelere ilgi duyma durumları incelenmiş ve Tablo 4.1.1. ve 4.1.2.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.1.1.** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine ilgi duyma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sosyal Bilgiler dersine ilgi duyuyor musunuz?	Evet	996	81,4
	Kısmen	194	15,8
	Hayır	34	2,8
Toplam		1224	100,0

Tablo 4.1.1. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 81,4'ünün Sosyal Bilgiler dersine ilgi duydukları, % 15,8'inin kısmen ilgi duydukları ve % 2,8'inin ise ilgi duymadıkları görülmektedir.

**Tablo 4.1.2.** Ortaokul öğrencilerinin müzelere ilgi duyma durumlarının yüzde ve frekans dağılımı.

Soru		f	%
Müzelere ilgi duyuyor musunuz?	Evet	845	69,0
	Kısmen	259	21,2
	Hayır	120	9,8
Toplam		1224	100,0

Tablo 4.1.2. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 69'unun müzelere ilgi duydukları, % 21,2'sinin kısmen ilgi duydukları, % 9,8'inin ise ilgi duymadıkları görülmektedir.

## 4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Müzeleri Kullanma Durumlarına Yönelik Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin daha önce müzeleri ziyaret etme durumları incelenmiş ve Tablo 4.2.1.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.2.1.** Ortaokul öğrencilerinin daha önce müze ziyareti yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Daha önce müzeye gittiniz mi?	Evet	580	47,4
	Hayır	644	52,6
Toplam		1224	100,0

Tablo 4.2.1. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 47,4'ünün daha önce müzeye gittikleri, % 52,6'sının daha önce müzeye gitmedikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gidenlerin müzeye kiminle gittikleri incelenmiş ve Tablo 4.2.2.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.2.2.** Ortaokul öğrencilerinin müzeye kimlerle gittiklerinin yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Müzeye gittiyseniz kiminle gittiniz?	Okul gezisiyle gittim	288	49,7
	Ailemle gittim	241	41,6
	Arkadaşım ile gittim	39	6,7
	Tek başıma gittim	12	2,1
Toplam		580	100,0

Tablo 4.2.2. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gidenlerin, % 49,7'sinin okul gezisi ile gittikleri % 41,6'sının ailesi ile gittikleri, % 6,7'sinin arkadaşı ile gittikleri, % 2,1'inin tek başına gittikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gidenlerin müzeye ne sıklıkla gittikleri incelenmiş ve Tablo 4.2.3'te sunulmuştur.

**Tablo 4.2.3.** Ortaokul öğrencilerinin müzelere ne sıklıkla gittiklerinin yüzde ve frekans dağılımları

Soru	f	%	
Müzelere ne sıklıkla gidirsiniz?	Her dönem	46	7,9
	Yılda bir defa	218	37,6
	3-4 yılda bir	252	43,4
	Sadece bir defa	64	11,0
<b>Toplam</b>	<b>580</b>	<b>100,0</b>	

Tablo 4.2.3. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 43,4'ünün müzeye 3-4 yılda bir gittikleri, % 37,6'sının yılda bir defa gittikleri, %11'inin sadece bir defa gittikleri % 7,9'unun müzeye her dönem gittikleri, görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gidenlerinin müzeye gidiş amaçları incelenmiş ve Tablo 4.2.4.'te sunulmuştur.

**Tablo 4.2.4.** Ortaokul öğrencilerinin müzeye gidiş amaçlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru	f	%	
Müzelere gidiyorsanız gidiş amacınız nedir?	Geçmiş uygarlıkları daha iyi tanımak için	192	33,1
	Okul müze gezisi düzenlediği için	132	22,8
	Eserler ilgimi çektiği için	121	20,9
	Genel kültürümü artırmak için	67	11,6
	Boş zamanlarımı değerlendirmek için	57	9,8
Ödev araştırması yapmak için	11	1,9	
<b>Toplam</b>	<b>580</b>	<b>100,0</b>	

Tablo 4.2.4. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 33,1'inin müzelere geçmiş uygarlıkları daha iyi tanımak için, % 22,8'inin okul müze gezisi düzenlediği için, % 20,9'unun eserlerin ilgilerini çektiği için,

% 11,6'sının genel kültürünü artırmak için, % 9,8'inin boş zamanları değerlendirmek için, % 1,9'unun ödev araştırması yapmak için, gittikleri görülmektedir.

Daha önce müzeye gidemeyen ortaokul öğrencilerinin müzeye gidememe nedenleri incelenmiş ve Tablo 4.2.5'te sunulmuştur.

**Tablo 4.2.5.** Ortaokul öğrencilerinin müzelere gidememe nedenlerinin yüzde ve frekans dağılımları

Soru	f	%
Zaman yetersizliği	267	41,5
Ulaşım sıkıntısı	137	21,3
Müzelere ilgi duymadığım için	58	9,0
Müzelere gidemeyişinizin nedenleri nelerdir? Müzelere ilgili yeterli düzeyde tanıtım olmadığı için	54	8,4
Maddi yetersizlikten dolayı	46	7,1
Ailemin müze gezilerine yönelik olumsuz tutumları	28	4,3
Müze gezilerinde edindiğim bilgileri hiçbir yerde kullanabileceğimi düşünmüyorum	24	3,7
Müzelerdeki eserleri anlamakta sıkıntı çektiğim için	15	2,3
Müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersine katısı olduğunu düşünmediğim için	15	2,3
<b>Toplam</b>	<b>644</b>	<b>100,0</b>

Tablo 4.2.5. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 41,5'inin müzelere zaman yetersizliği nedeniyle, % 21,3'ünün ulaşım sıkıntısı nedeniyle, % 9'unun müzelere ilgi duymama nedeniyle, % 8,4'ünün müzelerle ilgili yeterli tanıtım olmaması nedeniyle, % 7,1'inin maddi yetersizlik nedeniyle, % 4,3'ünün ailenin müze gezilerine olumsuz tutumları nedeniyle, % 3,7'sinin müze gezilerinde edindiği bilgileri kullanamayacağını düşünmesi nedeniyle, % 2,3'ünün müzelerde sergilenen eserleri anlamakta sıkıntı çekmesi nedeniyle ve müze gezilerinin Sosyal Bilgiler dersine katısı olmadığını düşünmesi nedeniyle müzeye gidemedikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edinip edinmedikleri incelenmiş ve Tablo 4.2.6.'da sunulmuştur.

**Tablo 4.2.6.** Ortaokul öğrencilerinin müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edinme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru	f	%
Eğitim hayatınızda müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edindiniz mi?	665	54,3
	392	32,0
	167	13,7
<b>Toplam</b>	1224	100

Tablo 4.2.6. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 54,3'ünün eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edindikleri, % 32'sinin kısmen edindikleri, % 13,7'sinin ise eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili hiç bilgi edinmedikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgileri nereden edindikleri incelenmiş ve Tablo 4.2.7.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.2.7.** Ortaokul öğrencilerinin müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgiyi edindikleri yerlerin yüzde ve frekans dağılımları

Soru	f	%	
Müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgiyi nereden edindiniz?	Okulda	557	52,7
	İnternet/web site	232	21,9
	Yazılı kaynaklar (Kitap, dergi, gazete vs.)	149	14,1
	Görsel medya (TV vs.)	83	7,9
	Diğer (Müzedde, Ailemden)	36	3,5
<b>Toplam</b>	1057	100,0	

Tablo 4.2.7. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 52,7'sinin müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgiyi okulda, % 21,9'unun internet/web site' de, % 14,1'inin yazılı kaynaklardan, % 7,9'unun görsel medyadan, % 3,5'inin diğer kaynaklardan (Müze, Aile) edindikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin sanal müzeler hakkında bilgiye sahip olup olmadıkları incelenmiş ve Tablo 4.2.8.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.2.8.** Ortaokul öğrencilerinin sanal müzeler hakkında bilgiye sahip olma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sanal müzeler hakkında bilgiye sahip misiniz?	Evet	246	20,1
	Kısmen	362	29,6
	Hayır	616	50,3
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.2.8. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 20,1'inin sanal müzeler hakkında bilgi sahibi oldukları, % 29,6'sının kısmen bilgi sahibi oldukları, % 50,3'ünün ise sanal müzeler hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin sanal müze ziyareti yapma durumları incelenmiş ve Tablo 4.2.9.'da sunulmuştur.

**Tablo 4.2.9.** Ortaokul öğrencilerinin sanal müze ziyareti yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Daha önce sanal müze ziyareti yaptınız mı?	Evet	150	12,3
	Hayır	1074	87,7
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.2.9. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 12,3'ünün sanal müze ziyareti yaptıkları, % 87,7'sinin ise sanal müze ziyareti yapmadıkları görülmektedir.



Ortaokul öğrencilerinin ziyaret ettikleri sanal müzeler incelenmiş ve Tablo 4.2.10.'da sunulmuştur.

**Tablo 4.2.10.** Ortaokul öğrencilerinin ziyaret ettikleri sanal müzeler

Özellikler	f	%	
Sanal müze ziyareti yaptıysanız bu ziyareti hangi müzeler gerçekleştirdiniz?	Topkapı Sarayı Müzesi	60	40,0
	Ayasofya Müzesi	48	32,0
	Anıtkabir Sanal Müzesi	21	14,0
	Çanakkale Deniz Müzesi	5	3,3
	Panorama 1453 Tarih Müzesi	3	2,0
	Dolmabahçe Sarayı Müzesi	3	2,0
	Ankara Etnografya Müzesi	3	2,0
	Amasya Müzesi	3	2,0
	Konya Mevlana Müzesi	2	1,3
	Kapadokya Açık Hava Müzesi	1	0,7
	Kurtuluş Savaşı Müzesi	1	0,7
<b>Toplam</b>		150	100,0

Tablo 4.2.10. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin ziyaret ettikleri sanal müzelere bakıldığında 60 öğrencinin “Topkapı Sarayı Müzesi” 48 öğrencinin “Ayasofya Müzesi”, 21 öğrencinin “Anıtkabir Müzesi”, 5 öğrencinin “Çanakkale Deniz Müzesi”, 3 öğrencinin sırasıyla “Panorama 1453 Tarih Müzesi, Dolmabahçe Sarayı Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi, Amasya Müzesi”, 2 öğrencinin “Mevlana Müzesi”, 1 öğrencinin de sırasıyla “Kapadokya Açık Hava Müzesi, Kurtuluş Savaşı Müzesi” sanal müzelerini ziyaret ettikleri görülmektedir.

### 4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Okullarının Müzeler ile İlgili Rehberlik Etme Durumlarına Yönelik Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin öğrenimlerini gördükleri okulların müzelere gezi düzenleme durumları incelenmiş ve Tablo 4.3.1.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.3.1.** Okulların müzelere gezi düzenleme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Okulunuz müzelere gezi düzenler mi?	Hiç düzenlemez	799	65,3
	3-4 yılda bir	328	26,7
	Her yıl	84	6,9
	Her dönem	13	1,1
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.3.1. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 65,3'ünün okulunun müzelere hiç gezi düzenlemediğini, % 26,7'sinin okulunun müzelere 3-4 yılda bir gezi düzenlediğini % 6,9'unun okulunun müzelere her yıl gezi düzenlediğini, % 1,1'inin her dönem gezi düzenlediğini belirttikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okulların müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapıp yapmadıkları incelenmiş ve Tablo 4.3.2.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.3.2.** Okulların müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Okulunuzda müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapılır mı?	Evet	557	45,5
	Hayır	667	54,5
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.3.2. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 45,5'inin okullarının müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yaptığını, % 54,5'inin okullarının müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapmadığını belirttikleri görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri okulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenleme durumları incelenmiş ve Tablo 4.3.3.'te sunulmuştur.

**Tablo 4.3.3.** Okulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenleme durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Okulunuzda müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlenir mi?	Evet	276	22,5
	Hayır	948	77,5
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.3.3. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 22,5'inin okullarında müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlediğini, % 77,5'inin etkinlik düzenlenmediğini belirttikleri görülmektedir.

#### 4.4. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanma Durumlarına Yönelik Görüşleri

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumları incelenmiş ve Tablo 4.4.1.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.4.1.** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlandığınız oldu mu?	Evet	382	31,2
	Hayır	842	68,8
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.4.1. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 31,2'sinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlandıkları, % 68,8'inin yararlanmadıkları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yaptıkları etkinliklerin yapılış amacı incelenmiş ve Tablo 4.4.2.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.4.2.** Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapılış amaçlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili bir etkinlik yaptıysanız bu etkinliği ne amaçla yaptınız?	Anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğüm için etkinlik yaptım	164	42,9
	Ödev verildiği için*	135	35,3
	Anlatılan konu ile ilgili öğretmenimin tavsiyesi olduğu için	57	14,9
	Anlatılan konu ile ilgili okulumuzda müze ziyareti yapıldı	26	6,8
<b>Toplam</b>		382	100,0

- *Yapılan çalışmalardan bazıları şöyledir: “Ayasofya (3 kişi), Tarihi Eserler (3 kişi), Müze Nedir (2 kişi), Müzeler (2 kişi), Müzeyi Tanımak (1 kişi), Müzelere git Geçmiş An (1 kişi), Benim Müzem (1 kişi), Müzeleri Tanıyorum (1 kişi), Müzelerin Önemi (1 kişi), Canım Müzem (1 kişi), Müzeleri Öğreniyorum (1 kişi), Müzelerin Güzelliği (1 kişi)*

Tablo 4.4.2. incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapılış amaçlarının sırasıyla % 42,9'unun anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşünmesi, % 35,3'ünün ödev verilmesi, % 14,9'unun anlatılan konu ile ilgili öğretmen tavsiyesi olması, % 6,8'inin okul müze ziyareti düzenlemesi, olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yaptıkları etkinlikleri nerede yaptıkları incelenmiş ve Tablo 4.4.3'te sunulmuştur.

**Tablo 4.4.3.** Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapıldığı yerlerin yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili etkinlik yaptıysanız bunu nerede yaptınız?	Sınıfta	286	74,9
	Müzede	60	15,7
	Sanal müzede	34	8,9
	Evde	2	0,5
<b>Toplam</b>		382	100,0

Tablo 4.4.3. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 74,9'unun Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yaptıkları etkinlikleri sınıfta yaptıkları, % 15,7'sinin yaptıkları etkinlikleri müzede yaptıkları, % 8,9'unun yaptıkları etkinlikleri sanal müzede yaptıkları, % 0,5'inin ise etkinliklerini evde yaptıkları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumları incelenmiş ve Tablo 4.4.4.'te sunulmuştur.

**Tablo 4.4.4.** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumlarının yüzde ve frekans dağılımları

Soru		f	%
Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne ölçüde yararlanırsınız?	Hiçbir zaman	1151	94,0
	Ara sıra	61	5,0
	Sık sık	7	0,6
	Her zaman	5	0,4
<b>Toplam</b>		1224	100,0

Tablo 4.1.19. incelendiğinde araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 94'ünün Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden hiçbir zaman yararlanmadığı, % 5'inin ara sıra yararlandığı, % 0,6'sının sık sık yararlandığı, % 0,4'ünün her zaman yararlandığı görülmektedir.

#### 4.5. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanma Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarında cinsiyet değişkeni açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla öğrencilerin aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar ki-kare analizi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.5.1.'de sunulmuştur.

**Tablo 4.5.1.** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının cinsiyet değişkeni açısından dağılımı.

		Cinsiyet				Anlamlı Fark
		Erkek		Kız		
		f	%	f	%	
Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlandığınız oldu mu?	Evet	204	33,1	178	29,3	$\lambda^2(1)= 1,992$ ; p = ,158 p> 0.05
	Hayır	413	66,9	429	70,7	
Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerle ilgili bir etkinlik yaptysanız bu etkinliği ne amaçla yaptınız?	Anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğüm için etkinlik yaptım	78	38,6	86	47,8	$\lambda^2(3)= 3,914$ ; p = ,271 p> 0.05
	Ödev verildiği için	79	39,1	56	31,1	
	Anlatılan konu ile ilgili öğretmenimin tavsiyesi olduğu için	32	15,8	25	13,9	
	Anlatılan konu ile ilgili okulumuzda müze ziyareti yapıldı	13	6,4	13	7,2	
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yaptysanız bunu nerede yaptınız?	Müzedede	29	14,4	31	17,2	$\lambda^2(3)= 0,816$ ; p = ,846 p> 0.05
	Sanal müzedede	17	8,4	17	9,4	
	Sınıfta	155	76,7	131	72,8	
	Evde	1	0,5	1	0,6	
Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne ölçüde yararlanırsınız?*	Çoğu zaman	8	1,3	4	0,7	$\lambda^2(2)= 2,587$ ; p = ,274 p> 0.05
	Ara sıra	35	5,7	26	4,3	
	Hiçbir zaman	574	93,0	577	95,1	

(\*) Anket formunda “sık sık” seçeneğinde gözlenen frekans 5’ten küçük göz sayısı kritik değer olan %20’yi aştığı için formda “her zaman” ve “sık sık” seçenekleri “çoğu zaman” seçeneği şeklinde birleştirilmiş ve ki-kare analizi yapılmıştır.

Tablo 4.5.1. incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma, Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapılış amacı ve etkinliklerin yapıldığı yer, Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumları bakımından cinsiyet değişkeni açısından ortaokul öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarında sınıf düzeyi değişkeni açısından aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla öğrencilerin aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar ki-kare analizi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.5.2’de sunulmuştur.

**Tablo 4.5.2.** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının sınıf düzeyi değişkeni açısından dağılımı.

		5. Sınıf		6. Sınıf		7. Sınıf		Anlamlı Fark
		f	%	f	%	f	%	
Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlandığınız oldu mu?	Evet	134	33,1	124	31,0	124	29,6	$\lambda^2(2)= 1,182$ ; p = ,554 p> 0.05
	Hayır	271	66,9	276	69,0	295	70,4	
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili bir etkinlik yaptysanız bu etkinliği ne amaçla yaptınız?	Anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğüm için etkinlik yaptım	57	42,9	53	42,7	54	43,2	$\lambda^2(6)= 1,341$ ; p = ,969 p> 0.05
	Ödev verildiği için	47	35,3	46	37,1	42	33,6	
	Anlatılan konu ile ilgili öğretmenin tavsiyesi olduğu için	19	14,3	19	15,3	19	15,2	
	Anlatılan konu ile ilgili okulumuzda müze ziyareti yapıldı	10	7,5	6	4,8	10	8,0	
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yaptysanız bunu nerede yaptınız?	Müzedede	27	20,3	15	12,1	18	14,4	$\lambda^2(6)= 7,654$ ; p = ,265 p> 0.05
	Sanal müzedede	10	7,5	12	9,7	12	9,6	
	Sınıfta	94	70,7	97	78,2	95	76,0	
	Evde	2	1,5	0	0,0	0	0,0	
Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne ölçüde yararlanırsınız?*	Çoğu zaman	2	0,5	8	2,0	2	0,5	$\lambda^2(4)= 7,215$ ; p = ,125 p> 0.05
	Arar sıra	17	4,2	21	5,2	23	5,5	
	Hiçbir zaman	386	95,3	371	92,8	394	94,0	

(\*) Anket formunda “sık sık” seçeneğinde gözlenen frekans 5’ten küçük göz sayısı kritik değer olan %20’yi aştığı için formda “her zaman” ve “sık sık” seçenekleri “çoğu zaman” seçeneği şeklinde birleştirilmiş ve ki-kare analizi yapılmıştır.

Tablo 4.5.2. incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma, Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yapılan etkinliklerin yapılış amacı ve etkinliklerin yapıldığı yer ve Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumları bakımından sınıf düzeyi değişkeni açısından ortaokul öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından aralarında fark

olup olmadığını belirlemek amacıyla öğrencilerin aşağıdaki sorulara verdikleri cevaplar ki-kare analizi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 4.5.3'te sunulmuştur.

**Tablo 4.5.3** Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarının okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından dağılımı.

		İl		İlçe		Köy		Anlamlı Fark	
		Merkezi		Merkezi					
		f	%	f	%	f	%		
Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlandığınız oldu mu?	Evet	12	30,2	135	33,	124	30,2	$\lambda^2(2)= 1,092;$ $p = ,579$ $p > 0.05$	
	Hayır		3		2				
			28	69,8	272	66,	286		69,8
			4		8				
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili bir etkinlik yaptığınız bu etkinliği ne amaçla yaptınız?	Anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğüm için etkinlik yaptım	55	44,4	51	38,	58	46,8	$\lambda^2(6)= 13,168;$ $p = ,040$ $p < 0.05^*$	
	Ödev verildiği için	45	36,3	53	39,	37	29,8		
	Anlatılan konu ile ilgili öğretmenimin tavsiyesi olduğu için	11	8,9	21	15,	25	20,2		
	Anlatılan konu ile ilgili okulumuzda müze ziyareti yapıldı	13	10,5	9	6,7	4	3,2		
Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yaptığınız bunu nerede yaptınız?	Müzedede	38	30,6	13	9,7	9	7,3	$\lambda^2(6)= 47,772;$ $p = ,000$ $p < 0.05^*$	
	Sanal müzedede	9	7,3	21	15,	4	3,2		
	Sınıfta	77	62,1	100	74,	109	87,9		
	Evde	0	0,0	0	0,0	2	1,6		
Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne ölçüde yararlanırsınız?	Çoğu zaman	5	1,2	6	1,5	1	0,2	$\lambda^2(4)= 12,811;$ $p = ,012$ $p < 0.05^*$	
	Arar sıra	16	3,9	31	7,6	14	3,4		
	Hiçbir zaman	38	94,8	370	90,	395	96,3		
		6		9					

Tablo 4.5.3 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlanma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ancak Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerle ilgili etkinlikleri yapma amaçları [ $\lambda^2(6)= 13,168;$   $p = ,040$   $p < 0.05$ ], Sosyal Bilgiler dersinde yapılan etkinliklerin yapıldığı yer [ $\lambda^2(6)= 47,772;$   $p = ,000$   $p < 0.05$ ], Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma [ $\lambda^2(4)= 12,811;$   $p = ,012$   $p < 0.05$ ] durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından ortaokul öğrencileri aralarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.



Tablodan öğrencilerin ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yapma amaçlarına bakıldığında genel olarak ortaokul öğrencilerinin en fazla anlatılan konuyla ilgili faydası olduğunu düşündüğü için Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yaptıkları görülmektedir. Tablo daha ayrıntılı incelendiğinde anlatılan konuyla ilgili faydası olduğunu düşündüğü için etkinlik yapanların oranı köy okullarında öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en fazla iken ilçe merkezinde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en azdır. Ödev verildiği için etkinlik yapanların oranı ilçe merkezinde öğrenimlerini gören ortaokul öğrencileri arasında en fazla iken köy okullarında öğrenimlerini görmekte olan öğrenciler arasında en azdır. Anlatılan konu ile ilgili öğretmenin tavsiyesi olduğu için etkinlik yapanların oranı köy okullarında öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrenciler arasında en fazla, il merkezinde öğrenimlerini gören ortaokul öğrencileri arasında en azdır. Anlatılan konu ile ilgili okullarında müze ziyareti olduğu için etkinlik yapanların oranı il merkezinde öğrenimlerini gören ortaokul öğrencileri arasında en fazla, köy okullarında öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrenciler arasında en azdır.

Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinliklerin yapıldığı yere bakıldığında ortaokul öğrencilerinin etkinliklerini genel olarak en fazla sınıfta yaptığı görülmektedir. Bu etkinlikleri müzede yapanların oranı il merkezinde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en fazla, köylerde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en az; sanal müzede yapanların oranı ilçe merkezinde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en fazla, köylerde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en az; sınıfta yapanların oranı köylerde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en fazla, il merkezinde öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri arasında en az; evde yapanların ise sadece köy okullarında öğrenimlerini görmekte olan ortaokul öğrencileri olduğu görülmektedir.

Sanal müzelerle ilgili sorulara bakıldığında ise; Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma düzeyine bakıldığında öğrencilerin büyük bir kısmının Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden çoğu zaman yararlananların oranının ilçe merkezinde öğrenimlerini görmekte olan öğrenciler

arasında en fazla, köylerde öğrenimlerinin görmekte olan öğrenciler arasında en az olduğu, yine aynı şekilde ara sıra yararlananların oranının ilçe merkezinde öğrenimlerini gören ortaokul öğrencileri arasında en fazla, köylerde öğrenimlerini gören ortaokul öğrencileri arasında en az olduğu görülmektedir.

#### 4.6. Ortaokulların Müzelerle İlgili Rehberlik Yapma Durumlarının Okulun Bulunduğu Yerleşim Birimi Değişkeni Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular

Ortaokulların, müzelerle ilgili rehberlik yapma durumları okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından analiz edilmiş ve Tablo 4.6.1’de sunulmuştur.

**Tablo 4.6.1.** Ortaokul öğrencilerinin okullarının müzelerle ilgili rehberlik yapma durumlarının okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından dağılımı.

		İl		İlçe		Köy		Anlamlı Fark
		Merkezi		Merkezi				
		f	%	f	%	f	%	
Okulunuzda müzelere gezi düzenlenir mi?	Her dönem	8	2,0	2	0,5	3	0,7	$\lambda^2(6)= 35,589$ ; p = ,000 p< 0.05*
	Her yıl	46	11,3	11	2,7	27	6,6	
	3-4 yılda bir	121	29,7	104	25,6	103	25,1	
	Hiç düzenlemez	232	57,0	290	71,3	277	67,6	
Okulunuzda müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapılır mı?	Evet	173	42,5	192	47,2	192	46,8	$\lambda^2(2)= 2,223$ ; p = ,329 p> 0.05
	Hayır	234	57,5	215	52,8	218	53,2	
Okulunuzda müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlenir mi?	Evet	73	17,9	108	26,5	95	23,2	$\lambda^2(2)= 8,753$ ; p = ,013 p< 0.05*
	Hayır	334	82,1	299	73,5	315	76,8	

Tablo 4.6.1 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin ortaokulların müzelerle ilgili bilgilendirici tanıtım yapma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ancak ortaokul öğrencilerinin okullarının müzelere gezi düzenleme [ $\lambda^2(6)= 35,589$ ; p = ,000 p < 0.05] ve okulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenlemeleri [ $\lambda^2(2)= 8,753$ ; p = ,013 p < 0.05] durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Tablo incelendiğinde ortaokulların müzelere gezi düzenleme durumlarına bakıldığında ortaokulların büyük bir kısmının müzelere hiç gezi düzenlemediği

görülmektedir. Bununla birlikte müzelere en sık gezi düzenleyen ortaokulların il merkezinde, en az sıklıkla düzenleyen ortaokulların ise ilçe merkezlerinde bulunan ortaokullar oldukları görülmektedir.

Tablo 4.6.1incelenmeye devam edildiğinde müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenleme durumlarına bakıldığında ortaokulların büyük bir kısmının müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlemedikleri görülmektedir. Bununla birlikte ilçe merkezindeki ortaokulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlikleri daha fazla düzenledikleri görülmektedir. Etkinlik düzenleme oranının en düşük olduğu ortaokullar ise il merkezinde bulunan ortaokullardır.

## BEŞİNCİ BÖLÜM

### 5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilere dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara yönelik geliştirilen öneriler verilmiştir.

#### 5.1. Sonuçlar

Araştırmada alt problemler ışığında ulaştığımız sonuçları şöyle sıralayabiliriz:

1. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaklaşık beşte dördünün Sosyal Bilgiler dersine ilgi duyduğu tespit edilmiştir.
2. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisinin müzelere ilgi duyduğu tespit edilmiştir.
3. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaklaşık yarısının (% 52,6) daha önce müzeye gitmedikleri görülmektedir.

Bozdoğan (2007), yaptığı bir çalışmada, araştırmaya katılan öğrencilerin % 41' inin Ankara' da bulunan bilim ve teknoloji müzelerine ziyarette bulunduğunu %59' unun ise bu müzelere ziyarette bulunmadığını tespit etmiştir. Bozdoğan (2007) tarafından yapılan çalışma araştırmamızın bu sonucunu destekler niteliktedir. Bununla beraber Ermiş (2010), tarafından yapılan araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilere daha önce müze ziyareti yapıp yapmadıkları sorulmuş katılımcıların tamamının daha önce müzeye gittiklerini belirttikleri görülmüştür. Araştırmamızın bu sonucu ile Ermiş (2010)' un bulguları farklı yönde olduğu görülmektedir.

4. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gidenlerin yaklaşık beşte dördünün müzelere okul gezisiyle ve ailesiyle gittikleri görülmektedir.

Araştırmamızda müzeye gitmeyen öğrencilerin oranının müzeye giden öğrencilerin oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Fakat daha önce müzeye giden öğrencilerin yaklaşık yarısının (% 49,7) müzeye okul gezisi ile gittiklerini belirtmesi sayı düşük olsa dahi yine de eğitim-öğretim sürecinde müzelerle ilgili etkinlik düzenlendiğini göstermesi bakımından olumlu bir gelişmedir denilebilir.

5. Daha önce müzeye giden öğrencilerden her dönem müzeye gittiklerini belirten öğrencilerin oranı % 7,9, müzeye yılda bir defa gittiklerini belirten öğrencilerin oranı ise % 37,6'dır. Buna karşın müzeye 3-4 yılda bir giden öğrencilerin oranı

% 43,4, müzeye sadece bir defa gitmiş olanların oranı ise % 11 olarak tespit edilmiştir.

6. Daha önce müzeye gittiklerini belirten ortaokul öğrencilerinin üçte birinin müzeye “geçmiş uygarlıkları daha iyi tanımak” amacıyla gittikleri görülmektedir. Öğrencilerin diğer amaçlarının da “okul müze gezisi düzenlediği için, eserler ilgimi çektiği için...” şeklinde sıralandığı görülmektedir.
7. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden daha önce müzeye gitmeyenlerin müzeye gidememe nedenleri incelendiğinde öğrencilerin beşte ikisinin müzeye “zaman yetersizliği” nedeniyle, beşte birinin ise “ulaşım sıkıntısı” nedeniyle gidemediklerini belirttikleri görülmektedir. Diğer nedenleri de “müzelere ilgi duyulmaması, müzelerle ilgili yeterli tanıtımın olmaması, maddi yetersizlik, ailenin müze gezilerine yönelik olumsuz tutumları...” şeklinde sıralandığı görülmektedir.

Bozdoğan (2007) tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin bilim ve teknoloji müzelerine gidememelerinin sebeplerini; buralara karşı ilgi duyulmaması, ekonomik nedenler, bilinçsizlik ve duyarsızlık, eğitimsizlik ve zaman olmaması şeklinde tespit edilmiştir. Araştırmamızın sonucu Bozdoğan (2007)’nin sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

8. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin % 54,3’ünün eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edindikleri, % 32’ sinin bu bilgiyi kısmen edindikleri, % 13,7’sinin eğitim hayatlarında müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili hiç bilgi edinmedikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısı bu bilgiyi okulda edindiklerini belirtmişlerdir.
9. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarısının sanal müze hakkında bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir.
10. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaklaşık beşte dördünün daha önce sanal müze ziyareti yapmadıkları görülmüştür.

Bununla birlikte Peker (2014) tarafından yapılan araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sanal müze ziyareti gerçekleştirme durumlarına bakıldığında ise öğretmen adaylarının %48,7’ sinin sanal müze ziyareti gerçekleştirdikleri, % 51,3’ ünün ise sanal müze ziyareti gerçekleştirmedikleri tespit edilmiştir.

Çalışmada öğretmen adayları arasında da sanal müze ziyareti yapanların oranının yapmayanların oranından düşük olması dikkat çekici bir durumdur.

11. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencileri tarafından en fazla ziyaret edilen sanal müzeler sırasıyla Topkapı Sarayı Müzesi (60 kişi), Ayasofya Müzesi (48 kişi), Anıtkabir Müzesi (21 kişi)'dir. Diğer ziyaret edilen müzeler ise Çanakkale Deniz Müzesi (5 kişi); Panorama 1453 Tarih Müzesi, Dolmabahçe Sarayı Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi, Amasya Müzesi (3 kişi); Konya Mevlana Müzesi (2 kişi), Kapadokya Açık Hava Müzesi ve Kurtuluş Savaşı Müzesi (1 kişi)'dir.
12. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık beşte üçü, öğrenim gördükleri okulların müzelere gezi düzenlemediğini belirtmişlerdir.
13. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 45,5'i öğrenimlerini gördükleri okulların, müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yaptıklarını, % 54,5'inin ise öğrenimlerini gördükleri okulların, müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapmadıklarını belirtmiştir.
11. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün, okullarının müzeler haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlemediğini belirtmişlerdir.
12. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisinin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanmadıkları görülmektedir. Ayrıca müzeye gitmeyen öğrencilerin oranının müzeye giden öğrencilerin oranından daha fazla olduğu da yukarıda belirtilmiştir. Bu durumun da TTK tarafından Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle eşleştirilen kazanımların öğrencilere kazandırılmasında sorunların yaşanmasına neden olabileceği söylenebilir.

Çerkez (2011) tarafından, ilköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimine dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde okul dışı müze eğitimine dayalı uygulamalar ile işlenen derslerin öğrencilerin akademik başarı puanlarını oldukça artırdığını ve öğrencilerin derse karşı olan tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür.

Gökkaya ve Yeşilbursa (2009) tarafından yapılan bir araştırmada ilköğretim Sosyal Bilgiler tarih konularının öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi geleneksel anlatım yöntemiyle karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda tarihi yerlerle öğretim yönteminin akademik başarıyı artırmada

ve öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu görülmüştür.

Yapılan bu araştırmalarda müze ve tarihi mekanların kullanımının Sosyal Bilgiler dersinde akademik başarıyı ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırdığı görülmektedir. Buna karşın araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde müzelerle ilgili bir etkinlikte bulunmamaları onların müzelerin bu katkılarından mahrum kalmalarına da neden olabilir.

- 10.** Sosyal Bilgiler dersinde daha önce müzelerle ilgili etkinlik yapanların etkinliklerini yapma amacına bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık olarak beşte dördü etkinliklerini anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğü için ve ödev verildiği için yaptıklarını belirtmişlerdir.

Her ne kadar sayı az olsa da Sosyal Bilgiler dersinde ödev veya proje için müzelerden yararlanılmış olunmasının önemli bir gelişme olduğu söylenebilir.

- 11.** Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık dörtte üçü Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili yaptıkları etkinlikleri sınıfta gerçekleştirmişlerdir.
- 12.** Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma oranının çok düşük olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamına yakın bir kısmı Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden hiç yararlanmadıklarını belirtmişlerdir.

Oysa ki Ustaoglu (2012) tarafından 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi konularının sanal müze gezileri kullanılarak işlenilmesinin öğrenci başarısına etkisinin inceleme araştırma sonunda sanal müze kullanılarak yapılan öğretimin öğrencilerin başarılarının artmasında etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi amaçlı sanal müzelerden hiç yararlanmamış olmaları sanal müzelerin bu derse sağlayacağı katkılardan mahrum kalmalarına neden olabilir.

- 13.** Araştırmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma, Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlikleri yapış amaçları, Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlikleri yaptıkları yer ve Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumlarında cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.
- 14.** Araştırmada öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir

farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinliklerin yapılış amacı, etkinliklerin yapıldığı yer ve Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden yararlanma durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

- 15.** Okulların müzelerle ilgili bilgilendirici tanıtım yapma durumlarında okulun buldukları yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin okullarının müzelere gezi düzenleme ve okulların müzeler haftasında müzelere yönelik etkinlik düzenleme durumlarında okulun bulunduğu yerleşim birimi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

## **5.2. Öneriler**

- 1.** Araştırmamızda öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden ve sanal müzelerden yararlanma durumlarının düşük olduğu gözlenmiştir. Şu hiçbir zaman unutulmamalıdır ki etkili bir müze eğitiminin gerçekleşmesi için öncelikle öğretmenlerin bu konuda iyi yetiştirilmeleri gerekmektedir. Bu konuyla ilgili olarak da eğitim fakültelerinde müze eğitimi bir ders olarak da okutulabilir. Böylelikle müze eğitimi konusunda donanımlı öğretmenlerin yetişmesi sağlanabileceğinden okullarda müzelerin eğitim-öğretim sürecinde yararlanılan mekanlar olarak kullanılmasının yaygınlaşması sağlanabilir.
- 2.** Araştırmamıza katılan öğrencilerden daha önce müze ziyareti gerçekleştirenlerin oranının daha önce müze ziyareti gerçekleştirilmeyenlerin oranından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca daha önce müze ziyareti gerçekleştirenlerin ise müze ziyareti gerçekleştirme sıklıklarının oldukça düşük olduğu da görülmüştür. Müzelerin birer eğitim kurumu oldukları gerçeğini göz önünde bulundurduğumuzda öğrencilerin eğitim amaçlı gerçek müze ve sanal müze ziyareti yapmaları sağlanmalıdır. Bunun için öğrencilerin müzelere gitmesine ve sanal müze ziyareti gerçekleştirmelerine engel olan etkenlerin çeşitli araştırmalarla tespit edilip bunların ortadan kaldırılmasına çalışılmalıdır.
- 3.** Araştırmaya katılan öğrencilerin müzelere gidememiş nedenlerinin ağırlıklı olarak “zaman yetersizliği” ve “ulaşım sıkıntısı” olduğu görülmektedir. Bu nedenlerin ortadan kaldırılmasına dönük olarak öğrencilere öncelikle “zamanı iyi kullanma”,



“zamana iyi yönetme” gibi birtakım beceriler kazandırılabilir. Böylelikle öğrencilerin zaman sıkıntısı çekmesinin önüne geçilebilir. Ayrıca ulaşım sıkıntısını gidermeye yönelik bazı önlemler alınabilir (örneğin; öğrencilere taşıt sağlanması vb.) Araştırmamızda tespit ettiğimiz öğrencilerin diğer müzelere gidememiş nedenlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik olarak da; öğrencilerin müzelerin ilgi çekici yerler olduğunun farkına varmalarının sağlanması ve müzelerle ilgili yeterli düzeyde tanıtım yapılması gibi önlemler alınabilir.

**4.** Okullarda öğrencilere müzelerle ilgili bilgilendirici tanıtım yapılmalıdır. Bu tanıtım öğretmenlerin derslerini gerektiği yerlerde müzelerle ilişkilendirmesi yoluyla olabileceği gibi okul panolarına müzelerle ilgili broşür asılması gibi yollarla da olabilir.

**5.** Araştırmaya katılan öğrencilerin % 87,7’sinin daha önce sanal müze ziyareti yapmadıkları görülmektedir. Öğretmenler derslerinde imkanları ölçüsünde sanal müze ziyaretlerine ağırlık vermelidirler. Bunun için de okullara bu konuda gerekli teknik destek sağlanmalıdır.

**6.** Okullar imkanları ölçüsünde eğitsel amaçlı müze ziyaretleri düzenlemelidir.

**7.** Sosyal Bilgiler öğretmenleri derslerinde imkanları ölçüsünde ve dersin amacına yönelik olarak müze ziyaretlerinden yararlanmalıdırlar.

## KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2003). Erken Çocukluk Eğitiminde Müzelerin Yeri. M. Sevinç (Yayıma Hazırlayan.). *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. (s. 106-115). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Adıgüzel, H. Ö. (2009). Bir Öğrenme Ortamı Olarak Müzeler, Müze Pedagojisi ve Satı Bey' in Okul Müzesi Deneyimi. *Geçmişten Geleceğe Türkiye' de Müzecilik Sempozyumu II Bildiriler (21-23 Mayıs 2008)*. (s. 93-102). Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırma Merkezi.
- Akengin, Ç. (2011). *İlköğretimde 6. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Müze Kaynaklı İş Birliğine Dayalı Öğretim Yönteminin Öğrenci Kazanımlarına Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Akkuş, A., Meydan, A. (2013). Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihi ve coğrafi mekan uygulamalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi* (13), 14-30.
- Aktekin, S. (2008). Müze uzmanlarının okulların eğitim amaçlı müze ziyaretlerine ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 103-111.
- Alav, O., Altıngövdde, İ. S., Kaplan, A. (2006,). Sanal müzelerde panoramik ve 3 boyutlu görüntü teknikleri ve içerik sorgulama: Isparta Müzesi örneği. <http://kaynak.unak.org.tr/mod/data/view.php?d=1verid=68>. 05 15. 2015 tarihinde erişildi.
- Allan, D. (1963). Müzelerin Rolü. *Müzelerin Teşkilatlanması Pratik Öğütler* (s. 5-19). Ankara: ICOM Türkiye Komitesi Yayınları.
- Alpagut, A. (2011). Müzelerin Eğitim ve Kültürel Etkinliklerdeki Yeri: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müze Eğitim Atölyesi. A. Gülan, M. R. Şirin, ve M. C. Şirin (Dü) içinde, *1. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi Yetişkin Bildirileri Kitabı-I* (s. 253-265). Erişim: <http://www.cocukvakfi.org.tr/icerik.aspx?id=57> 23.03.2015 tarihinde erişildi

- Arı, Ç. (2010). *Müze Bilinci Öğrenme Alanı Etkinliklerinin Gerçekleşebilirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eskişehir.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine" İlişkin Görüşleri*, Yayımlanmamış Doktora Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Ata, B. (2013). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Müzelerin Önemi., R. Turan, ve K. Ulusoy (Ed.). *Sosyal Bilgilerin Temelleri* (s. 342-355). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Atagök, T. (1999). Çağdaş Müzeciliğin Anlamı ve Müze İlişkileri. T. Atagök (Derleyen). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* (s. 131-142). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın-Yayın Merkezi.
- Atagök, T. (1999). Müze-Toplum İlişkisinde Eğitim. T. Atagök (Derleyen). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* (s. 143-146). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Atasoy, S. (1999). Müzelerde Sergileme. T. Atagök (Derleyen). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek* (s. 175-179). İstanbul: İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Balım, A. G., Kesecioğlu, T., Evrekli, E., ve İnel, D. (2009). Fen öğretmen adaylarına yönelik yapılandırmacı yaklaşım görüş ölçeği: bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi*, 10 (1), 79-92.
- Balım, A. G., Kesecioğlu, T., İnel, D. ve Evrekli, E. (2009). Fen öğretmen adaylarının yapılandırmacı yaklaşıma yönelik görüşlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 55-74.
- Bayram, E. (2009). Eğitim ve Rahmi M. Koç Müzesi. *Geçmişten Geleceğe Türkiye' de Müzecilik Sempozyumu II Bildiriler(21-23 Mayıs 2008)*. (s. 103-111). Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Merkezi.

- Bozdoğan, A. E. (2007). *Bilim ve Teknoloji Müzelerinin Fen Öğretimindeki Yeri ve Önemi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.
- Bozdoğan, A. E., Yalçın, N. (Bahar/2009). Ankara'daki bilim ve teknoloji müzelerinin eğitim amaçlı kullanım düzeyleri. *Milli Eğitim Dergisi*. (182), 232-247.
- Bozdoğan, A. E., Yalçın, N. (2006). Bilim merkezlerinin ilköğretim öğrencilerinin fene karşı ilgi düzeylerinin değişmesine ve akademik başarılarına etkisi: Enerji Parkı. *Ege Eğitim Dergisi*.7 (2). 95-114.
- Buyurgan , S., ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*.(3. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Buyurgan, S., ve Mercin, L. (2010). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları* (2. Basım). V. Özsoy. (Ed.). Görsel Sanatlar eğitimi Derneği Yayınları.
- Coşkun Keskin, S., Kaplan, E. (2012). Sosyal Bilgiler ve Tarih eğitiminde okul dışı öğrenme ortamı olarak oyuncak müzeleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11 (41). 95-115.
- Çerkez, S. (2011). *Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimine Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler EnstitüsüKastamonu.
- Çetin, Y. (2007). Mustafa Kemal Atatürk Dönem'inde (1920–1938) müze ve eski eserler konusunda yapılan çalışmalar. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*. (12), 117-121.
- Çolak, C. (2011, 21-23 Aralık). Sanal müzeler. Akgül M., Derman, E. Çağlayan, U. ve Özgüt A. (Ed.). *INET-TR, XI. Türkiye' de İnternet Konferansı Bildirileri*. (s. 307-312). Ankara.

- Çoruhlu, T. (1997). *Müzecilikte Bilimsel Anlayışın Ön Plana Çıkarılması*. Kuruluşunun 150' inci Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri. (24-26 Eylül 1996). (s. 59-63). Ankara: Ankara Genelkurmay Basım Evi.
- Demiirdelen, H., Alpagut, A., ve Demirtaş, N. (2005). Anadolu Medeniyetleri Müzesi' nin 2003-2004 Yılı Eğitim Etkinlikleri, Müze Eğitim Atölyesi ve Çocuk Şenlikleri. *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2003-2004 Yıllığı* (s. 55-85). <http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,78200/2003-2004-yilligi.html> 23.03.2015 tarihinde erişildi
- Demir, C. (2001). *Müzelerde Çağdaş Pazarlama*. İstanbul : Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı Yayını.
- Demirci, M. T. (2009). *Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demirdelen, H. (2003). Müze Eğitimi Uygulamaları. *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2002 Yıllığı* (s. 333-341). <http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,78199/2002-yilligi.html> 22.03.2015 tarihinde erişildi.
- Demirel, Ö. (2009). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (15. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Denizli, H. (2009). Anadolu Medeniyetleri Müzesi' nde Eğitim Uygulamaları. *Geçmişten Geleceğe Türkiye' de Müzecilik Sempozyumu II Bildiriler (21-23 Mayıs 2008)*. (s. 57-66). Ankara: Vehbi Koç ve Ankaara Araştırmaları Merkezi Yayınları.
- Denizli, H., Alpagut, A. M., Demirdelen, H., Metin, M., Demirtaş, N., ve Akyol, A. A. (2006). Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2005-2006 Yılı Eğitim Etkinlikleri Müze Eğitim Atölyesi, III. Çocuk Şenliği ve Roma Hamamı I. Çocuk Olimpiyatları. *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2005 Yıllığı* (s. 35-85). <http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,78201/2005-yilligi.html> 22.03.2015 tarihinde erişildi.

- Durmuş, A. (2012). *Sanal Bilim ve Teknoloji Müzesinde Eğitsel Arayüz Ajanı Kullanımının Öğrencilerin İlgi ve Başarılarına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Egüz, Ş., Kesten, A. (2012). Sosyal Bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 81-103.
- Epik, C. (2004). *Müzelerin Lise Öğrencilerinin Tarih Dersi Başarıları ve Hatırda Tutma Becerileri Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erbay, M. (2002). Gelişen Teknoloji Karşısında Müzelerin Değişen Konumu. 6. *Müzecilik Semineri Bildiriler (25-27 Eylül 2002)* (s. 27-30). İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı.
- Ercan, M. (2007). *Cumhuriyet Döneminde İlköğretim Sosyal Bilgiler Programlarındaki Sanat Konularının Yeterliliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Erden, A. (1990). Etnoğrafya Müzelerimiz ve Müzelerin Eğitimdeki Rolü. 1. *Müzecilik Semineri* (s. 7-9). Eskişehir: T.C. Eskişehir Valiliği Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2007). Eğitime yeni bir soluk: müzeler. <http://www.irfanerdogan.com.tr/index.php/egitime-yeni-bir-soluk-muzeler>  
05. 05. 2015 tarihinde tarihinde erişildi
- Eriş, M. (2012). *Asar-ı Atika Nizamnamelerinden 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa Mevzuatın Karşılaştırmalı Bir İncelemesi*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ankara.
- Ermış, B. (2010). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersinde "Üç Boyutlu Sanal Müze Ziyareti" Etkinliğine İlişkin Görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Fazlıoğlu, Y., ve Fazlıoğlu, İ. (2012). Erken Çocuklukta Müze Eğitimi. Y. Fazlıoğlu. (Ed.). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi* (s. 301-315). Ankara: Paradigma Akademi.
- Gerçek, F. (1999). *Türk Müzeciliği*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökkaya, A. K., Yeşilbursa, C. C. (2009). Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 483-506.
- Güleç, S., ve Alkış, S. (2003). Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin iletişimsel boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 63-78.
- Gürkan, T. (2004). *İlköğretim II. Kademedede Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma (Bursa Örneğinde)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Harrison, M. (1963). Eğitim ve Müzeler. *Müzelerin Teşkilatlanması Pratik Öğütler* (s. 109-120). Ankara: ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları.
- Hooper-Greenhill, E. (1999). *Müze ve Galeri Eğitimi*. (Çev. M. Ö. Evren, E. G. Kapçı,) Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. (Eserin Orjinali 1991' de Yayımlandı)
- Kültür Bakanlığı (1990). Müzeler İç Hizmetleri Yönetmeliği. <http://www.kultur.gov.tr/>: <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,14442/muzeler-ic-hizmetler-yonetmeliği.html> 05.22.2015 tarihinde erişildi.
- Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilgiler* (4. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Karakaya, İ., ve Özmenli, M. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sanal Müzelere Yönelik Görüşleri (Giresun Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu-III*, (28-30 Nisan 2014) (s. 191-197). Ankara.

- Karasar, N. (1982). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Kavramlar, İlkeler Teknikler)*. Ankara.
- Kayaalp, M. (2008, Nisan). *Toplumların Kültürel ve Sosyal Gelişimine Katkı Sağlamada Müzelerin Eğitim İşlevi-Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzeleri Örneği*. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Ankara.
- Kayıkçı, K., ve Sabancı, A. (2009). Yeni ilköğretim programının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi* (181), 240-251.
- Kılıç, F. (1998). İstanbul Beediyesi' nin Müze Kurma Çalışmalarının, Türk Müzeciliği Tarihi İçerisinde Değerlendirilmesi. *4. Müzecilik Semineri Bildiriler(16-18 Eylül 1998)* (s. 30-32). İstanbul: Askeri Müze.
- Kısa, Y. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kocabaş, R. (1969). Müzecilik hareketi ve ilk müze okulunun açılışı. *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi* (21), 74-78.
- Kuruloğlu, F. (2010). Osmanlı Devleti' nde Müzecilik. *Tarih Okulu Dergisi* (6), 45-61.
- Madran, B. (1999). Müze Türleri. T. Atagök, *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.
- Mercin Levent . (2002). *Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mercin, L. (2006). *Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişkiye, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi (Diyarbakır Örneği)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.



- Meydan, A., ve Akkuş, A. (2014). Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*. (29), 402-422.
- Mutlu, B. (1986). Plastik Sanatların Yaygın Eğitiminde Müzelerin Yeri. T. K. Müdürlüğü (Dü.), *1. Plastik Sanatlar Sempozyumu (25-27 Nisan 1985)* içinde (s. 74). Ankara: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Nalçakan, M., ve Özge, K. (2004). Çağdaş Müzecilik Yaklaşımı ve Tarihi Sit Alanları; ""Pearl Harbour-USS Arizona". *7. Müzecilik Semineri Bildiriler*. (20-22 Ekim 2004). (s. 24-28). İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı.
- Önder, M. (1999). *Türkiye Müzeleri*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Önder, A., Abacı, O., ve Kamaraj, I. (2009). Müzelerin eğitim amaçlı kullanılması projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi' ndeki Marmara örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.1* (25), 103-117.
- Özdemir, S. M. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı ve Değerlendirilmesi. M. Safran (Ed.). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (3. Basım). s. 17-48). Ankara: Pegem Akademi.
- Özer, D. N. (2007). *Sanal Ortamda Müzecilik (Sanal Mimarlık Müzesi)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özkesici, A. (2009). *Müzedede Öğrenmenin Öğrencilerin Görsel, Duyuşsal ve Knestetik Yönleri Üzerine Etkileri İlköğretim 6. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anlara.
- Özsezgin, K. (1986). Çağdaş Müzecilik ve Bazı Öneriler. *1. Plastik Sanatlar Sempozyumu (25-27 Nisan 1985)* içinde (s. 80-81). Ankara: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları.

- Öztürk, İ. (2004). Müzecilik ile İlgili Yayınlar Işığında Türkiye' de Etnografya Müzeleri ve Yenilikler. A. M. Komutanlığı (Dü.), 7. *Müzecilik Semineri Bildiriler* (20-22 Ekim 2004). (s. 59-75). İstanbul: Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı.
- Peker, N. (2014). *Sosyal Bilgiler Dersinde Sanal Müze Kullanımı ve Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Sanal Müze Kullanımına Yönelik Tutumları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Pasinli , A. (1997). İstanbul Arkeoloji Müzelerindeki Müzecilik Çalışmaları ve Çocuk Müzesi. A. M. Komutanlığı (Dü.), *Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri* (24-26 Eylül 1996). (s. 100-1003). İstanbul: Genelkurmay Basımevi-Ankara.
- Paykoç, F., ve Baykal, S. (2000). Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Alışma. *Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme* (s. 102-113). içinde İstanbul: Türkiye Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı.
- Pirdal, K. (2011). *Müzelerin Sanat Eğitimi Açısından Kullanılmasına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Seidel, S., ve Hudson, K. (1999). *Müze Eğitimi ve Kültürel Kimlik, Uluslararası İki Çalışma Raporu*. (B. Ata, Çev.) <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/3460/05.05.2015> tarihinde erişildi.
- Selanik Ay, T., ve Kurtdere Fidan, N. (2014). Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (48), 69-89.
- Sezgin, M., ve Karaman , A. (2009). *Müze Yönetimi ve Pazarlaması* (1. Baskı b.). Konya: Çizgi kitabevi.

- Shabbar, N. (2001). Çocuklar İçin Müze Eğitimi. B. Madran (Ed.), *Kent, Toplum, Müze Deneyimler-Katkılar* (s. 68-73). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Sönmez, E. (2011). *İlköğretim II. Kademe 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Eskiçağ tarihi Konularının İşlenmesiyle Müzelerin Önemi, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Şanlıurfa İl Merkezi Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sönmez, V. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Sözen, M., ve Tanyeli, U. (2014). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü* (13. Baskı b.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Su, K. (1965). *Osman Hamdi Bey' e Kadar Türk Müzesi*. İstanbul: ICOM Türkiye Milli Komitesi Yayınları Sayı:3.
- Sütçü, M. A. (2009). Müzelerin Eğitim Hayatındaki Yeri. *Geçmişten Geleceğe Türkiye' de Müzecilik Sempozyumu II* (21-23 Mayıs 2008). (s. 129-134). Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırma Merkezi.
- Süzen, H. N. (2005). *İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin ve Resim-İş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-İş) Amaçlı Kullanmasına İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şapolyo, E. B. (1936). *Müzeler Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TDK, T. D. (tarih yok). *TDK Büyük Türkçe Sözlük*. Mayıs 21, 2015 tarihinde TDK: [http://tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_btsvearama=kelimeveguid=TDK.GTS.555e00b14eaed0.28878308](http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_btsvearama=kelimeveguid=TDK.GTS.555e00b14eaed0.28878308) adresinden alındı
- Tepecik, A. (2008). Sanat Eğitimi ve Sanal Müze. *Geçmişten Geleceğe Türkiye' de Müzecilik I Sempozyumu Bildiriler* (21-22 Mayıs 207). (s. 233-240). Ankara: Vehbi Koç ve Ankara Araştırmaları Merkezi.

- Tezcan Akahmet, K. (2008). Müzelerin tarih öğretiminde nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması ve ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi* (180), 50-67.
- Turanlı, S. (2012). *Oyuna dayalı Müze Etkinliklerinin Öğrenci Erişi ve Görsel Sanatlar Dersine Karşı Tutumlarına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uralman, H. (2006). 21. Yüzyıla girerken bir bilgi kurumu olarak müze. *Bilgi Dünyası*, 7 (2).
- Ustaoglu, A. (2012). *İlköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Türk tarihinde Yolculuk Ünitesinde Sanal Müzelerin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalın, H. İ. (2010). *Öğretim teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (22. Baskı b.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yavuzoglu-Atasoy, N. (1997). Müzelerimizdeki Eğitime Yönelik Çalışmaların İrdelenmesi. *Kuruluşunun 150. Yılında Türk Müzeciliği Sempozyumu III Bildirileri (24-26 Eylül 1996-İstanbul)* (s. 104-112). Ankara: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları.
- Yenigün Kapan, S. (2011). *Müzelerin Yetişkin Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Bir Program Denemesi -Rahmi Koç Müzesi İletişim Araçları Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, T., ve Tahiroğlu, M. (2012). Sanal ortamda gerçekleştirilen müze gezilerinin ilköğretim öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 11 (39), 104-114.
- Yılmaz, K., ve Şeker, M. (2011). İlköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, (9), 21-39.

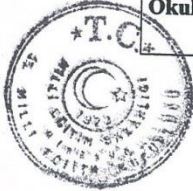
Yücel, A., ve Kantarcıoğlu, A. (1997). *Müzelerdeki Eserlerin Bozulmasında Mikropların Rolü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Yücel, E. (1999). *Türkiye' de Müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

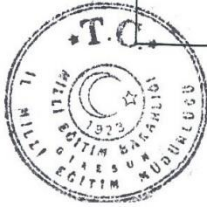
## EKLER

## Ek 1: Anket Formu

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE MÜZE ALIŞKANLIKLARI																						
<p>Sevgili öğrenciler,            Bu anket formu sizlerin <u>Sosyal Bilgiler derslerinde müzelerden ne düzeyde yararlandığınızı ve bu konuda okulun ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin sizlere ne kadar rehberlik ettiklerini</u> tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Anket 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm demografik bilgilerden, ikinci bölüm sosyal bilgiler derslerinde müze alışkanlıkları ile ilgili sorulardan oluşmaktadır. Anketi objektif bir şekilde hiç boş soru bırakmadan doldurmanız araştırmanın sonuçları açısından son derece önemlidir. Zaman ayırdığınız için şimdiden teşekkür ederim.</p> <p style="text-align: right;">Uygulayıcı: İsa KARAKAYA            Danışman : Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZMENLİ</p>																						
Adınız-Soyadınız:																						
Cinsiyet: ( ) Erkek ( ) Kız																						
Okulunuz:																						
Yaşınız:																						
Sınıfınız:																						
<b>Bulduğunuz ilçe</b> <input type="checkbox"/> Merkez <input type="checkbox"/> Çanakçı <input type="checkbox"/> Eynesil <input type="checkbox"/> Piraziz <input type="checkbox"/> Alucra <input type="checkbox"/> Dereli <input type="checkbox"/> Görele <input type="checkbox"/> Şebinkarahisar <input type="checkbox"/> Bulancak <input type="checkbox"/> Doğankent <input type="checkbox"/> Güce <input type="checkbox"/> Tirebolu <input type="checkbox"/> Çamoluk <input type="checkbox"/> Espiye <input type="checkbox"/> Keşap <input type="checkbox"/> Yağlıdere																						
<b>Ailenizin eğitim durumu nedir?</b> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;"></th> <th style="width: 30%; text-align: center;"><u>Baba</u></th> <th style="width: 30%; text-align: center;"><u>Anne</u></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Okur-yazar değil</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> <tr> <td>İlkokul</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> <tr> <td>Ortaokul</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> <tr> <td>Lise</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> <tr> <td>Üniversite</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> <tr> <td>Lisansüstü</td> <td style="text-align: center;">( )</td> <td style="text-align: center;">( )</td> </tr> </tbody> </table>			<u>Baba</u>	<u>Anne</u>	Okur-yazar değil	( )	( )	İlkokul	( )	( )	Ortaokul	( )	( )	Lise	( )	( )	Üniversite	( )	( )	Lisansüstü	( )	( )
	<u>Baba</u>	<u>Anne</u>																				
Okur-yazar değil	( )	( )																				
İlkokul	( )	( )																				
Ortaokul	( )	( )																				
Lise	( )	( )																				
Üniversite	( )	( )																				
Lisansüstü	( )	( )																				
Anninizin mesleği nedir?	.....																					
Babanızın mesleği nedir?	.....																					
<b>Ailenizin aylık toplam geliri ne kadar?</b> <input type="checkbox"/> 800 liradandan az <input type="checkbox"/> 2001-3000 lira arası <input type="checkbox"/> 801-1000 lira arası <input type="checkbox"/> 3001 liradan fazla <input type="checkbox"/> 1001-2000 lira arası																						
Okulunuz nerede bulunmaktadır?	( ) Köyde ( ) İlçe merkezinde ( ) İl merkezinde																					



1. Sosyal bilgiler dersine ilgi duyuyor musunuz?  
 Evet     Hayır     Kısmen
2. Müzelere ilgi duyuyor musunuz?  
 Evet     Hayır     Kısmen
3. Daha önce müzeye gittiniz mi? (Hayır işaretlediyseniz 7. soruya geçiniz.)  
 Evet     Hayır
4. Müzeye gittiyseniz kiminle gittiniz?  
 Tek başıma gittim  
 Ailemle gittim  
 Arkadaşımla gittim  
 Okul gezisiyle gittim  
 Diğer (.....)
5. Müzelere ne sıklıkla gidersiniz?  
 Her dönem  
 Yılda bir defa  
 3-4 yılda bir  
 Diğer (.....)
6. Müzelere gidiyorsanız gidiş amacınız nedir?  
 Ödev araştırması yapmak için  
 Geçmiş uygarlıkları daha iyi tanımak için  
 Okul müze gezisi düzenlendiği için  
 Eserler ilgimi çektiği için  
 Genel kültürümü artırmak için  
 Boş zamanlarımı değerlendirmek için  
 Diğer (.....)
7. Müzelere gidemeyişinizin nedenleri nelerdir? (Size göre en önemli üç nedeni işaretleyiniz.)  
 Zaman yetersizliği  
 Ulaşım sıkıntısı  
 Müzelere ilgi duymadığım için  
 Müzelerle ilgili yeterli düzeyde tanıtım olmadığı için  
 Maddi yetersizlikten dolayı  
 Müzelerdeki eserleri anlamakta sıkıntı çekeceğimi düşündüğüm için  
 Müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine katkısı olduğunu düşünmediğim için  
 Müze gezilerinde edindiğim bilgilerin hiçbir yerde kullanabileceğimi düşünmüyorum  
 Ailemin müze gezilerine yönelik olumsuz tutumları
8. Eğitim hayatınızda müzeler ve müzelerin önemiyle ilgili bilgi edindiniz mi?  
 Evet     Hayır     Kısmen
9. Bu bilgiyi nereden edindiniz?  
 Okulda     Yazılı kaynaklar (Kitap, dergi, gazete vs.)  
 İnternet/web site     Diğer (.....)  
 Görsel medya (TV vs.)



10. Okulunuz müzelere gezi düzenler mi?  
 Her dönem  3-4 yılda bir  
 Her yıl  Hiç düzenlemez

11. Okulunuzda müzeler hakkında bilgilendirici tanıtım yapılır mı?  
 Evet  Hayır

12. Okulunuzda müze haftasında müzelere yönelik bir etkinlik düzenlenir mi?  
 Evet  Hayır

13. Sosyal Bilgiler dersi içerisinde müzelerden yararlandığınızı oldu mu?  
 Evet  Hayır

14. Sosyal Bilgiler dersinde müzelerle ilgili bir etkinlik yaptıysanız bu etkinliği ne amaçla yaptınız?  
 Ödev verildiği için  
 Anlatılan konu ile ilgili müze ile ilgili okulumuzda müze ziyaretleri yapıldı  
 Anlatılan konu ile ilgili faydası olduğunu düşündüğüm için etkinlik yaptım  
 Anlatılan konu ile ilgili öğretmenimin tavsiyesi olduğu için  
 Diğer (.....)

15. Sosyal bilgiler dersinde müzelerden yararlanmanızı gerektirecek bir ödev veya proje hazırladıysanız adı nedir? (Hatırlayamıyorsanız "**Hatırlamıyorum**" yazınız)  
 (.....)

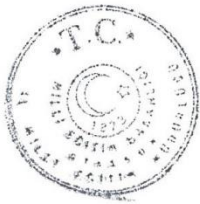
16. Sosyal bilgiler dersinde müzelerle ilgili etkinlik yaptıysanız bunu nerede yaptınız?  
 Müzede  Sınıfta  
 Sanal müzede

17. Sanal müzeler hakkında bilgiye sahip misiniz?  
 Evet  Hayır  Kısmen

18. Daha önce sanal müze ziyareti yaptınız mı?  
 Evet  Hayır

19. Sanal müze ziyareti yaptıysanız bu ziyareti hangi müzelere gerçekleştirdiniz?  
 (.....)

20. Sosyal Bilgiler dersinde sanal müzelerden ne ölçüde yararlanırsınız?  
 Her zaman  Sık sık  
 Ara sıra  Hiçbir zaman





## Ek 2: Araştırma İzin Formları



T.C.  
GİRESUN VALİLİĞİ  
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 29409993/605.01/3947199  
Konu: Araştırma İzni.

23/12/2013

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE  
(Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı)

İlgi: 11.12.2013 tarih ve 82374145-090-2414-7651 sayılı yazınız.

Üniversitesiniz Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli yüksek lisans öğrencisi İsa KARAKAYA' nın, "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Akışkanlıkları: Giresun İli Örneği" konulu araştırmasını, Giresun ilinde ekli listede belirtilen ortaokullarda uygulaması ile ilgili Valilik makamının 20.12.2013 tarih 3934258 sayılı olurları ekte gönderilmiştir.  
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Bekir ERGÖK  
Vali a.  
Vali Yardımcısı

EK: Olur (2 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza  
Aslı ile aynıdır  
23/12/2013  
Kemal BAŞAK  
Teknisyen

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

kümet Konağı A Blok Zemin Üstü ve Kat:1 GİRESUN  
Elektronik Ağ : <http://giresun.meb.gov.tr>  
e-posta : arge28@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için : Kemal BAŞAK / Teknisyen  
Strateji Geliştirme Şubesi  
Tel : (454) 215 75 25 - 153 Faks : (454) 215 75 22

Hü



T.C.  
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ  
Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı

Sayı : 82374145-70\_2551

30/12/2013


Konu : Tez Araştırma İzni

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :06.12.2013 tarih ve 488 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Enstitünüz İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi İsa KARAKAYA'nın "Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Alışkanlıkları: Giresun İli Örneği" konulu araştırmasını yapabilmesi için İl Millî Eğitim Müdürlüğünce alınan Valilik makamı oluru ve çalışma yapılacak okul listesi ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

  
Prof. Dr. Mahir KADAKAL  
Rektör a.  
Rektör Yardımcısı

EK:  
1-İlgi Yazı ve Ekleri ( 3 Sayfa)

Güre Yerleşkesi Merkez /GİRESUN  
Rektörlük Tel: +90(454) 310 10 00 Fax : +90(454) 310 10 16  
Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı Tel: +90 (454) 310 11 81 Fax : +90(454) 310 11 84  
Ayrıntılı Bilgi için İrtibat: Fatma ŞAHİN

## ÖZGEÇMİŞ

1988’da Giresun’ da doğdu. İlk ve ortaöğretimini 23 Nisan İlköğretim Okulunda, tamamladı. Lise öğrenimini Giresun Atatürk Lisesi’nde tamamladı. 2008 yılında başladığı Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı’ndan 2012 yılında mezun oldu. 2012 yılında Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi dalında Yüksek Lisans programında öğrenimine başladı. Giresun Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında “Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Alışkanlıkları (Giresun İli Örneği)” adlı projeyi sunmuştur.